

TARA DE MAINE

Național-Țărănismul este anticapitalist...

Național-Țărănismul este antifascist fiindcă este democrat.

P. Andrei

SUMAR:

Feudalismul financiar	B. I. Schiopu
Germania și securitatea europeană	Corneliu Albu
Substratul manevrelor hitleriste în România	Eduard Mezincescu
Era să fie revoluție?	V. J.
Statul totalitar	E. M.
Activitatea cooperatistă studentească la Cluj	Augustin Tătaru
Demascarea mișcării de dreapta prin ea însăși. (Scrisoarea dlui George Beza)	
Insemnări	* * *
Recenzii	* * *

REVISTĂ SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ

EXEMPLARUL 5 LEI

Apare lunar la Cluj, sub

inducerea unui comitet

T. Cristureanu. Europa agrară și Europa industrială.
Biblioteca Economică. Adevărul, București, 1935, pag. 45.

Problema pe care o abordează Dl Cristureanu, — în liniile ei mari — a fost specialitatea economistului francez: Francis Delaisi. El — în cartea sa „Cele două Europe”, pune problema Europei industriale și a Europei agrare. Denumiște Europa agrară cu litera B., cea industrială cu A. și cea colonială cu C. Pornind dela faptul că Europa A. are legături economice mult mai accentuate cu Europa C. și nu cu Europa B., aceasta din urmă neputându-și desface produsele sale agricole, nu mai poate cumpăra cele industriale ale Europei A. De aici dezechilibrul, Concluzia, care se desprinde din aceste premise, este că Europa A., dacă ar intensifica legăturile cu Europa B., — deci cumpărându-i în special cerealele, ar face ca producătorii agricoli să poată cumpăra produsele industriale ale Europei A. Acest principiu compensatoriu are o oarecare veracitate, cu atât mai mult cu cât azi Europa B. se află într-o situație foarte grea. Aceasta rezultă și din ultimele și accentuatele demersuri, în ceea ce privește organizarea bazinului dunărean. Pentru țările din bazinul dunărean se pune problema — nu numai a unei facilitări a circulației mărfurilor în cadrul țărilor care vor face parte dintr'un spațiu economic mai larg, dar se pune problema organizării economice a acestor țări pentru a putea apărea unitare — în ceea ce privește comerțul de cereale — pe piața europeană (în special în Europa A.).

Din cele de mai sus se poate vedea importanța problemei pusă de Dl Cristureanu.

În primul capitol al cărții definește caracterul statului agrar și industrial, după criteriul cel mai just: adică numărul populației, care se ocupă cu industria sau agricultura. Un stat este agricol dacă majoritatea populației se ocupă cu agricultura. Sigur, că între aceste două extreme: agricultura și industrie, sunt o serie de nuanțe ce pot caracteriza un stat.

Capitolul doi al cărții este destinat ca lămură caracterul produselor și serviciilor ce pot face obiectul unei tranzacții. Folosindu-se de denumiri cu litere, autorul face apel la literile A., B., C. (în sens en total deosebit ca Delaisi, deși există o afinitatea abea perceptibilă între aceste două senzuri) pentru a clasifica bunurile.

Astfel în categoria A. fac parte acele bunuri „primare, care se disting prin caracterul lor de omogenitate și pot servi perfect ca bunuri de schimb pe piața internațională (de ex. materiile prime și alimentele)“.

„Categorii B., alcătuită și aceasta din produse transferabile, mobile și negociabile, se caracterizează însă prin aceeași lipsă de omogenitate a categoriei A: diferențierea specifică“, iar categoria C. înglobează acele bunuri și servicii economice, „care chiar prin natura lor nu pot face obiectul unui comerț internațional (Spitalele, etc.)“.

După această clasificare Dl Cristureanu analizează — în capitolul următor — cum se formează prețurile la cele trei categorii și politica ce trebuie urmată pentru a determina formarea de prețuri reale.

„În primul rând, piața economică ar trebui să fie divizată în două părți: Europa agrară (fie agrară, fie industrială), și Europa industrială (fie agrară, fie industrială). Dl Cristureanu — după ce a arătat că în echilibrul economic, Europa A. și Europa B. sunt Statele Industriale (Belgia, Olanda, Franța, Germania, Norvegia, etc.) și Statele Agrare (Spania, Ungaria, Finlanda, etc.), spune că: „Neglijând Spania și Portugalia, linia de demarcațiune între Europa industrială și Europa agrară, s'ar putea trasa dela Adriatică spre nord la Bratislava,

iar de acolo în continuare până la Danzig și golful Botnic“ (pag. 18). Dar, — amintește autorul, — fiecare stat la rândul lui, are diferite zone, mai agrare sau mai puțin agrare. Însă, economic este ar trebui ca toate zonele (industriale, agricole, comerciale), să formeze un tot organic. Aceasta s'ar numi „complimentarism economic“. Cu Europa însă nu s'a întâmplat așa. Pentru că unele țări din Europa industrială, în loc să facă să crească schimbul reciproc între ea și diferite țări agrare, a făcut tocmai invers. Astfel Italia a importat în 1923—27 media, 23.2 milioane chintale, iar în 1931 numai 14.2 milioane q., Germania a scăzut importul dela 14.2 mil. q. la 4 mil. q. etc. Aceasta a fost o primă consecință a lipsei de complimentarism economic. A doua constă în faptul că prețul produselor agricole a scăzut mult mai mult decât a celor industriale, iar a treia a constat în faptul că statele agrare fiind debitoare, odată cu scăderea prețurilor nu și-au mai putut achita datoriile. Este știut că Europa are o populație agricolă mult mai mare decât cea industrială (44 %, fără Rusia și 53 % cu Rusia până la Urali).

Venitul agrar și industrial este iarăși o problemă importantă pentru Dl Cristureanu, analizând-o, ajunge la următoarea concluzie: „... Dispunem de o majoritate, care produce, ca să zicem așa, deficitar, venitul țărănimii fiind restrâns la un x (venitul pentru produs) nu constant, ci realmente din an în an mai mic. În același timp comunitatea aceasta e nevoită să suporte concomitent un p (proporția de cheltuit) mai mare, care, cum ușor se vede trebuie să stea în raport invers cu cantitatea x sau, mai exact, Va (venitul ce rezultă din vânzarea produselor)“.

După aceste puncte stabilite, se poate ușor studia criza și geneza ei, pe care autorul o numește criza investițiilor progresive fără ca veniturile să fie în raport direct. Chiar sistemul capitalist — a creiat din sânul și din principiul ce-i stă la bază — această investițiune progresivă, influențată foarte mult de tendința de câștig tot mai mare.

Criza în statele industriale este determinată de lipsa de desfacere și în consecință șomaj. În statele agrare de lipsă de desfacere, în consecință sub alimentație prin mărirea acelei discrepante între prețuri. Pentru statele industriale politica de menținere a prețului se manifestă prin reducerea prețului sau prin *dordnavariat* (e mai avantajos să arunci în mare, spre exemplu, decât s'o desfaci pe piață).

Pentru statele agrare — din lipsă de organizare a producătorilor agricoli — politica prețului riscă totdeauna la un eșec.

În această situație s'a ajuns la Conferința dela Stresa, unde Europa agricolă să forța să satisfacă Europa industriale.

România — pentru a-și putea plăti datoriile — a cerut ca:

a) Statelor agricole debitoare să li se acorde contingente speciale de import în țările industriale creditoare, contingente destul de mari ca acele state să poată face față angajamentelor lor financiare și arieratelor comerciale.

b) Să se pună la dispoziția lor, în condițiuni favorabile, capitaluri necesare pentru crearea de fonduri speciale pe lângă fiecare institut de emisiune al țărilor agricole exploatoare, datorită cărora să poată fi răscumpărate portofoliile agricole imobilizate.

Esșirea din acest neomercantilism nu se poate face decât printr'un sistem tot mai accentuat de complimentarism economic.

Cartea dela T. Cristureanu prezintă o problemă din cele mai grele de rezolvat, dar — totuși — analizată cu competența unui bun cunoscător al problematicei economice europene.

Augustin Tătaru

(Continuare pe pagina 54-a)

FEUDALISMUL FINANCIAR

Fluiditatea și relativitatea sunt caracteristicile vieții sociale. Viața socială este o realitate obiectivă, în perpetuă devenire. Fenomenele sociale componente ale acestei realități nu sunt eterne, nu sunt extratemporale, în afară de contingențele epocii, deci în acestea. Valoarea și aprecierea acestora nu se poate facei, numai integrându-le în structura organică a epocii respective. Relativismul este concepția dominantă a filosofiei istoriei. Dar aceasta nu duce la exagerările unor istorici contemporani, până la a admite principiul iraționalității în viață.

Evoluția vieții sociale e irațională și deci imprevizibilă numai pentru spiritele obtuze, cari privesc această realitate socială prin prizma unui spiritualism anacronic.

Și acest relativism istoric nu aduce cu sine în mod implicit la exagerările în care a căzut metafizicianul apocaliptic al imperialismului teuton înfrânt, O. Spengler.

Epocile istoriei universale sau culturile — spune Spengler, — sunt organisme, cu o structură morfologică specifică fiecăruia, cu o viață aparte, independente de influențele formelor sociale din trecut. E natural, că împărțirea istoriei cu segmente separate și independente, cât și ridicarea principiului universal al evoluției sociale: fatalismul universalist și metafizic să fi determinat reacțiunea oamenilor competenți

Formele sociale sunt produsul formelor anterioare și la rândul lor prin felul lor de producției sociale vor determina formele imediat următoare. Orice formă socială, în înțeles de epocă, este produsul antitetice sau sintetice al celei sau al celor anterioare.

Nici o formă nu-și are origină metafizică, ci este produsul determinat al altora.

Principiul cauzalității sociale, principiul de explicare dialectică al formelor sociale rămâne singurul principiu de explicare științifică al cauzelor apariției și dispariției acestor forme. Istoria tinde spre obiectivizare, spre a deveni o disciplină științifică și pentru aceasta are nevoie de legii științifice nu spiritualiste și metafizice.

În explicarea formei sociale a feudalismului agrar sau financiar vom ține în seamă numai principiile și legile asupra evoluției științifice a societății, singurele legi cari au fost reținute în arsenalul științei moderne ca instrumente de explorare în domeniul social.

* * *

Viața socială fiind o vecinică devenire, o vecinică transformare, s'ar părea aproape o imposibilitate cunoașterea și cercetarea științifică a formelor care apar și dispar. Natural, această continuă transformare îngreuiază întrucâtva cercetarea sociologului, dar de jaci până la a deduce imposibilitatea de cunoaștere națională societății e o distanță foarte mare, o prăpastie.

Indiscutabil, intuiționismul hersonian în anumite domenii este justificat, acolo unde cunoașterea rațională este imposibilă. În domeniul vieții sociale această justificare nu mai subsistă.

Dacă, cu ajutorul rațiunii sociologul nu poate prinde însăși procesul vieții în curgere, poate prinde viața solidarizată la un anumit moment dat în instituții. Dacă nu poate prinde dinamica vieții, poate observa viața în forma sa statică. Și aceasta interesează pe cercetătorul vieții sociale. Cunoașterea dinamismului însăși al vieții în esența sa profundă și adevărată poate fi obiect de cercetare metafizică, dar nu științifică.

Încercarea de cunoaștere, de cercetare a unei epocii, a unei forme sociale, feudalismul de pildă, nu trebuie să se oprească numai la forma politică, la suprafața acestei realități, ci trebuie să se concentreze mai ales asupra formelor și raporturilor de producție socială, a raporturilor și relațiilor dintre clasele sociale și a instituțiilor caracteristice epocii, căci explicarea acestora aduce după sine explicarea atât a formei politice, cât și a întregii vieții sociale.

În ceea ce privește specificitatea epocii, habitus — cum spune Spengler, — aceasta se degajează dela sine.

Privită numai sub această prismă epoca feudală, poate fi prinsă și explicată în toată complexitatea ei. Și numai din acest punct de vedere vom putea înțelege unele aspecte sociale denaturate în explicarea lor interesată.

Cunoașterea științifică a feudalismului sub vechea sa formă agrară și sub cea nouă imperialistă, nu este posibilă numai prin examinarea și interpretarea obiectivă a cadrului său social, baza de dezvoltare a întregii suprastructuri politice.

* * *

Caracterul producției în epoca feudalismului agrar este destul de primitiv. Instrumentele de producție erau foarte puține deci și viața socială era foarte puțin complexă.

Caracterul fundamental al procesului de producție îl constituie însă *producția pentru consumare*, pentru întrebuințare. Niciodată nu se producea mai mult decât era cererea, fiind deci prin însăși natura procesului de producție înlăturate crizele ciclice, atât de caracteristice procesului de producție al feudalismului modern. Schimbul se făcea între satele din jur și oraș. *Această formă de producție și circulație într'un domeniu atât de îngust a determinat și unitatea social-politică a statului feudal format din câteva sate grupate în jurul orașului reședință a principelui.*

Raportul dintre clasele sociale este ca în toate timpurile cunoscute de istoria socială: exploatați și exploatatori, o minoritate dominantă compusă din câțiva principi și o majoritate dominată și exploatăată formând clasa socială a servilor. Situația iobagilor feudali era în foarte multe privințe mai tristă și mai apăsătoare decât a sclavilor din antichitate. Exploatarea în antichitate era directă și toate nemulțumirile sclavului se descărcau asupra stăpânului. Sclavul cunoștea adevărata cauză a greutăților și mizeriei sale. Servul, iobagul feudal se bucura de o semi-libertate: *nimeni nu-l obliga să lucreze*. Era însă obligat să dea o anumită cotă stăpânului atotputernic. Cu cât evoluia mai mult, posibilitățile principelui de a câștiga din războaie fiind mai reduse, cu cât luxul devenea mai accentuat, cu atât cota, și deci exploatarea, care o dădea servul stăpânului, creștea tot mai mult. Iobagul trebuia să presteze o muncă din ce în ce mai intensă, care aducea cu sine boli, mizerie neagră, calamități. Exploatarea acestora îi adusesese pe treapta cea mai de jos a animalității.

Conștiința de clasă exploatăată era nedevoltată. Desvoltarea acesteia a fost împiedecată în cea mai mare parte de misticismul religios, care domina întreagă epoca. Iobagul nu vedea adevărata cauză a suferințelor lui în exploatarea nemiloasă și cauza boalelor de care suferea nu o vedea în extenuarea fizică, ci, cu ajutorul religiei, care era interesată în măsură egală la exploatare, o atribuia diferitelor spirite supranaturale sau diferitelor explicațiuni divine. Revolta lui se canaliza prin ceea ce-i spunea preotul: D-zeul dreptății eterne îl va răsplăti pe lumea celalaltă.

Acest misticism împiedeca formarea unei conștiințe de clasă oprimate.

Când totuși mizeria era atât de mare, încât n'o mai putea suporta, se revoltau. Aceste revolte nefiind însă organizate, chiar dacă produceau mari greutăți și neplăceri clasei dominante, erau înăbușite. Ceeace urma după aceasta, era o adevărată barbarie. Instituția dreptului, a justiției, este și în această epocă

ca în totdeauna în istoria umanității, un instrument de clasă. Justiția era în mâna principilor și a preoților, adică a clasei exploatoare, care întruneau în aceeași persoană calitatea de reclamant și judecător.

Când servii nu mai puteau plăti, deveneau legați de glie, *ad glebae adscripti*. Un așezământ foarte obicinuit din cauza deplasării servilor sau fugii acestora. Că legislația a avut și are un caracter de clasă și nu național, ne-o confirmă *Așezământul lui Mihai Viteazu*, prin care leagă pe iobagii Români de pământul principilor feudali Maghiari. Dacă acesta ar fi avut o conștiință națională și nu de clasă, cum a fost legitim să aibă, ar fi dat un așezământ prin care ar fi dezrobii pe iobagii naționali și le-ar fi împărțit pământul principilor feudali maghiari. Dar Mihai n'a făcut aceasta, oricât am fi dorit-o noi, ci a făcut celălalt act, care, cu toate încercările noastre de a-i dovedi inexistența sau a-i da o coloratură națională, nu ne reușește. Integrat în epoca sa *Așezământul lui Mihai*, ne pare foarte explicabil din punct de vedere sociologic, deși cam șifonează pe naționaliștii noștri.

Dar marii impresari a diversivunilor, cari au fost întotdeauna clasele dominante, canalizau nemulțumirile în diferite expedițiuni. Și așa se explică substratul cruciadelor și al războaielor feudale. Cauza adevărată a mizeriei generale nu e exploatarea, ci ocuparea Sfântului Mormânt de către păgâni. Mizeria neagră: e răzbunarea divinității pentru neapărarea locurilor Sfinte.

Natural, misticismul a jucat un mare rol în determinarea acestor expedițiuni. Un fenomen social, care nu se putea produce numai într'o anumită epocă, într'o anumită realitate economico-socială.

Ceeace caracterizează, mai ales, sistemul feudal, este în primul rând, în afară de raporturile dintre clasele sociale, forma în care se îndeplinea procesul de producție. Forma acestuia, determina întreaga formă a societății feudale.

Producția în acest stadiu de evoluție era agrară, o producție pentru consum. Comerțul și schimbul se făcea în măsură foarte mică.

Acesta este aspectul general al epocii feudalismului agrar.

* * *

Formele sociale, formând diferite structuri organice, dispar și se transformă după cum mai subzistă sau nu, factorii cari le-au dat naștere. Am spus, că principalul factor, care stă la baza întregii epoci feudale este *raportul de producție economică agrară.*

Odată cu schimbarea acestui factor important întreagă suprastructura socială și politică își schimbă forma.

Datorită schimbului din ce în ce mai accentuat între occident și orient, caracterul economiei feudale începe să se transforme din *economie agrară*, în *economie de schimb*, de *economie a banului*. Și aceasta, datorită schimbării sistemului de producție. Iată cum se schimbă procesul de producție. Capitalul venit dintr-o țară cu o industrie mai dezvoltată într-o țară cu economie feudală, cumpără foarte scump produsele acesteia, datorită faptului că profitul în industrie este foarte mare în comparație cu cel din agricultură.

Aceste *prețuri exagerate*, date pe produsele agricole determină o *schimbare structurală a întregii suprastructuri politici-sociale*. Producția feudală agrară se transformă din *producție pentru consum*, în *producție pentru schimb*, din *producție feudală* în *producție marfă*, pentru câștig, în *producție capitalistă*. Aceasta înseamnă transformarea societății feudale în societate capitalistă, cu tot cortegiul ei de avantagii și desavantagii. În momentul în care se transformă producția agrară feudală în producție de marfă de schimb, în acel moment chiar, societatea feudală a încetat să mai existe.

Dar schimbarea sistemului de producție aduce după sine un șir întreg de fenomene. Cel mai important și mai caracteristic, fără îndoială, este: *libertatea*. *Schimbul preuspune oamenii liberi*. Aceasta e marea reformă adusă de transformarea producției feudale în producție capitalistă.

O altă consecință a acestei transformări este *transformarea proprietății agrare* — datorită ridicării extraordinare a prețurilor acestor produse și deci a aceasta a devenit o marfă de schimb — *din nedefinită și aproape colectivă, cum era în epoca feudală, în proprietate privată industrială*.

Această transformare a economiei feudale își urmează cursul revoluționar până la transformarea ei completă într-o economie de schimb.

Prima fază de dezvoltare a capitalismului, capitalul comercial, pătrunzând în țările feudale, distruge întreaga structură a acestora împreună cu clasa conducătoare, formând o nouă clasă revoluționară, clasa burgheză.

Aceste transformări profunde în viața economică, în raporturile de producție socială, determină fundamentale prefaceri în întreagă structuralitatea socială. Datorită substratului economic, capitalul comercial, clasa burgheză se întărește foarte mult, acaparează prin revo-

luție puterea politică în stat și transformă toată forma statului feudal și toate instituțiile acestuia în conformitate cu interesele sale de clasă. Clasa feudală va primi lovitură după lovitură, libertatea tuturor indivizilor, — legea fundamentală și indispensabilă dezvoltării burgheziei, — reforme agrare. Acestea toate aduc după sine scoaterea de pe arena istorie sociale a clasei feudale.

Exploatarea și caracterul de clasă au rămas și pe mai departe, transportate și adoptate noilor condițiuni istorice.

Libertatea, principiul revoluționar și fundamental al burgheziei, azi a devenit o parodie.

În economia de schimb a societății, muncitorul, care nu posedă nimic în afară de muncă, trebuie să și-o vândă aceasta. Este liber să nu facă aceasta, nici o lege nu-l constrânge, este liber deci să moară, de foame.

Exploatarea capitalistă, mai ales în primele timpuri, când muncitorii nu erau organizați, nu este cu nimic mai dulce decât cea feudală.

Raporturile între clasele sociale sunt tot aceleași ca și înainte: exploatați și exploatați, o minoritate dominantă și o majoritate dominată. Instituțiile și astăzi, ca și înainte, sunt alcătuite în spirit de clasă, de exploatare.

* * *

Fiecare sistem social cuprinde în sine și germenele său de moarte. Am văzut dezvoltarea și dispariția sistemului de producție feudal-agrar. Capitalismul va avea o altă soartă? Forma actuală va fi ea eternă, extratemporală, în afară de contingentele istoriei, în afară de devenirea continuă a vieții? Sunt unii naivi sau interesații, cari cred în eternitatea formelor sociale.

Sunt deja simptome, cari, dacă nu observi fenomenele și realitatea socială prin prisma unui spiritualism naiv, te duci la concluzii, că sistemul capitalist a intrat în faza ultimă, din care nu va ieși decât înfrânt.

Datorită plus valutei clasa capitalistă a făcut imense acumulări de capital. Datorită însăși legilor sale de evoluție, capitalismul și-a atins ultimul stadiu de dezvoltare. Datorită concentrării, capitalismul a ajuns la propria negație eliminând libertatea, principiul său fundamental, prin formarea trusturilor și cartelurilor.

Au reapărut, sub altă formă și în altă epocă, vechii cavaleri feudali de astădată financiari, nu agrari. Aceștia, ca și aceia, peste capetele nodurilor determină războaiele. Aceștia, ca și aceia, manevrează diversionile. Cru-

ciadele erau diversiunea epocii feudale, pline de mizerii și misticism, naționalismul este diversiunea epocii noastre.

Dacă analogia dintre aceste două stări sociale s'ar opri aci, capitaliștii ar putea jubila. Dar, durere, viața fiind prin definiție într-o stare dinamică, își urmează cursul normal al evoluției.

Transformarea raporturilor de producție a fost dinamul puternic, care a prăbușit societatea feudală și a zidit pe ruinele ei societatea capitalistă. Azi din nou se întâmplă o profundă transformare în aceste raporturi. Producția din individualistă s'a transformat și se transformă în producție colectivă prin faptul, că cel mai important factor al producției: capitalul, nu mai este al unui singur particular, ci al unei întregi colectivități.

Capitalul din întreprinderile capitaliste, datorită tocmai legilor sale de evoluție, băncilor, marilor societăți nu mai este al unui individ, ci a milioane de acționari. Iată cum capitalul s'a socializat tocmai datorită legilor sale

de dezvoltare. Al doilea factor important în producție, munca este *prestată tot de colectivitate*. Singurul factor cel mai neînsemnat, dirijarea producției, care dă drept la profitul enorm și nedrept, a rămas mai departe particular.

Aceste transformări atât de profunde în sistemul de producție, nu vor avea nici o repercursiune în suprastructura socială?

Singura datorie în actuala situație este socializarea și a profitului. Când munca și capitalul sunt colective cea mai elementară lege cere distribuirea beneficiului factorilor, cari îl produc, deci în mod necesar la colectivizarea și a profitului.

Clasa capitalistă a expropriat clasa feudală. Și această e făcută în virtutea legilor evoluției sociale. Astfel au creat statul capitalist. Aceleași legi ale evoluției impun azi socializarea marelui capital concretizat în trusturi și crearea statului nou: *Statul muncii*.

B. I. SCHIOPU

Germania și securitatea europeană

Când Emmanuel Kant a schițat pentru prima dată, în mod temeinic, posibilitatea unei păci durabile, scriind răsunătoarea broșură „*Zum ewigen Frieden*“, Germania nu prezenta încă un pericol pentru pacea și cultura europeană. Abia mai târziu, după marile succese militare, repurtate în jumătatea a doua a veacului al XIX-lea, după campaniile victorioase din Nord și Sud, dar mai ales după înfrângerea lui Napoleon III și încoronarea lui Wilhelm I la Versailles, — abia atunci cancelariile europene au băgat de seamă că, în chiar inima Europei, reînvie vechea primejdie teutonă care, asemenea unei avalanșe de nestăvilit, încearcă să răsbătă, să se afirme, să cucerească și să domineze.

Care era echilibrul de forțe în Europa în această epocă de efervescență a spiritului german?

Trebuie să remarcăm dintru început că, în ceea ce privește echilibrul marilor puteri, ca Franța și Anglia, echilibrul, din punct de vedere economic, precum și posibilitățile de dezvoltare în viitor, este plasat în afară de Metropola. Aceste state au devenit mari nu prin numărul cetățenilor, luați după origina etnică, prin cultura și aportul pe care l'au adus omenirii, ci și prin afirmarea pe teren economic, prin industrialismul lor care, în ultima analiză, se bazează pe colonii. Inchipue-și cineva

că la un moment dat, Marea Britanie ar fi adusă la neputință de a mai comunica atât cu vastele ei dominioane, cât și cu multele colonii și posesiuni, resirate în cele două emisfere! Un val de pustiu și de marasm s'ar abate asupra insulelor din Nordul Europei și am arăsta la cea mai cumplită prăbușire, care a înregistrat-o vre-odată istoria. Industria engleză ar rămânea numai o amintire, iar poporul britanic a fi condamnat la inaniție, deoarece soțul nu-i poate oferi nici cel puțin pâinea de toate zilele.

Dar Anglia e tare, e vigilentă. Ea știe să facă o politică care, în primul rând, să-i apere propriile ei interese, să întrețină o flotă puternică, iar în colonii să înăbușe, cu ultimă energie, ori ce încercare de emancipare. Transformarea coloniilor în dominioane este admisă numai atunci, când numărul conaționalilor repatriați este destul de mare pentruca stindardul britanic să nu aibă de suferit nici o jicnire.

Această putere colonială a Angliei și Franței, este rezultatul unei munci de secole. Dar și a unei bune chibzuințe. În ea trebuie să vedem, până la un punct oarecare, și dezvoltarea uimitoare a industriei. Coloniile furnizează materii prime pe prețuri derizorii, fiind în acelaș timp cel mai bun deșeu. Decât nu toate marile popoare din Europa au putut beneficia de aceste lucruri.

S'a afirmat, cu drept cuvânt, că Franța și Anglia își datoresc buna lor stare, faptului că ele și-au realizat, din bună vreme, unitatea națională.

În lupta dintre rege și feudali, primul știindu-se apropiat de clasa burgheză, care devenia tot mai numeroasă, mai puternică, a curmat cu un ceas mai devreme era Evului Mediu și a concentrat puterea într-o singură mână, întâi prin „voința lui Dumnezeu“, iar mai apoi și prin „voința națiunii“. În asemenea împrejurări, regele stimulează și ajută descoperirea de noi ținuturi. La început inițiativa și foloasele le culege Franța. Dar un Bourbon are într-o zi năstrușnica idee să afirme, din cauza ambiției lui fără de margini, că un metru patrat de pământ în Țările de Jos, valorează mai mult decât toate coloniile din Africa. Din această clipă începe o eră de decădere în istoria Franței, locul de mare putere luându-l Anglia, care va ști să prețuiască așa cum se cuvine coloniile, acest nesecat izvor de venituri și bogății care, în fond, a format litigiul războiului mondial. Războaiele lui Napoleon cel Mare pe continent va înrăutăți și mai mult situația Franței dincolo de mare. Ulterior Parisul își va reveni. Dar va avea de cucerit teritorii aride, partea cea bună fiind reținută de fiii Albionului.

Ce făceau între timp celelalte popoare numeroase din Europa? Incep cu Austro-Ungaria, căci ea era cea mai de luat în seamă în acea epocă. Un diplomat austriac, care a colaborat efectiv la prăbușirea Monarhiei, scriindu-și memoriile, a afirmat fără reticență că, nesocotind natura lucrurilor, în vreme ce Franța și Anglia, cucereau în Africa, Asia și America — Curtea din Viena făcea colonii pe continent. Vechea marcă germană din Ost, „Ostreich“ -ul, aplicând lozincă „alii gerund bella, tu felix Austriae nube“, a anexat rând pe rând, prin comercializarea principeselor, printr-o diplomatie perfidă sau prin forța armelor, toate vechile provincii din jur. S'a ajuns astfel la o stare de lucruri, care nu mai putea dăinui. Popoarele cucerite: croații, italienii, slovacii, sârbii, cehii, rutenii, românii, etc. nu puteau fi exploatați la infinit ca cine știe cari triburi din Africa. Anul 1914 va marca începutul pentru eliberarea tuturor acestora. Monarhia nu a sesizat marea realitate. Ea a trimis pe slavii ei să lupte împotriva Rușilor, pe românii ardeleni să lupte împotriva armatei regelui Ferdinand și a aruncat scânteia războiului, în cel mai potrivit timp pentru emanciparea popoarelor subjugate. Căci terenul era demult pregătit, sufletele de mult hrănite cu mari idei naționaliste. Pronia cerească a venit la timp pentru a aduce tuturor libertatea.

Fapt similar s'a petrecut și cu Imperiul otoman. În locul celor două împărății întinse, azi avem două republici, cuprinse în hotare etnografice firești. S'au lichidat mari nedreptăți istorice și s'a ajuns ca, din 46 milioane de minorități, câți era înainte de 1914, după anul 1919 să se ajungă numai la 19.

În ceea ce privește poporul german, el a a cunoscut, în cursul istoriei, vicisitudinile care i-au fost fatale. Greșala cea mai mare a fost că Evul Mediu, mentalitatea lui, s'a prelungit într-o epocă în care nu-și mai avea loc. La fel ca Italia, Germania va trăi, până în jumătatea veacului al XIX-lea, desbinată într-o sumedenie de state. Când Cavour sau Bismarck va suda stătulețele italiene și germane într'un tot armonios și național, va fi prea târziu. Alții vor lua înainte. Când în Italia și Germania prinde a se înfiripa o industrie, cele două popoare au văzut imediat, că ele sunt puse într-o stare de inferioritate față de Franța și de Anglia, cari stăpâneau mările și coloniile.

De aci o tensiune din ce în ce mai mare; umilirea Franței în 1870, acapararea unor colonii, cum a fost Kamerun-ul, pe care Germania l-a organizat model și acele formidabile înarmări cari au pregătit ziua declanșării războiului mondial.

Se înșală cei cari cred că Alsacia și Lorena, sau asasinarea arhiducelui Ferdinand, ar fi fost motivul izbucnirii războiului. Acestea au fost numai pretexte. Adevărul este, că Monarhia a fost o uneltă în mână germană, la fel ca Turcia și Bulgaria și că Germania viza realizarea unui vast imperiu german, care să treacă peste trupul Angliei, spre Africa, iar prin Balcani spre Asia, spre a face să triumfe acel „Drang nach Osten“, de care erau hipnotizate cercurile din Wilhelmstrasse.

Soarta a voit însă altfel. Dreapta cumpănă a Minervei a stăvilat valul de barbarie, în care era să fie aruncată Europa și, dimpreună cu ea, lumea civilizată. La Versailles s'a semnat un tratat inspirat din ideea de dreptate. Popoarele au respirat ușurate. Ele s'au văzut în fruntarii naționale, singurele capabile să stimuleze progresul și înfrățirea dintre noroade.

Dar cei cari și-au permis să vizeze și viseze asemenea lucruri, s'au dovedit a fi prea mari idealști, prea desprinși din humă. Evenimentele au dovedit, că nu Wilson a avut dreptate, ci Foch. Primul, speriat de victoria Antantei, s'a grăbit să încheie pacea, inspirându-se dintr'un adânc umanitarism. Al doilea voia urmărirea victoriei până la capăt. Armatele aliate trebuiau să intre în Germania, în Berlin, armata Reichului trebuia să dezarmeze, Germania trebuia să fie ocupată, așa cum fusese pe vremuri Franța, până la totala sa-

tisfacere a obligațiilor sale. Nimic din toate acestea. Germaniei i s'a impus o pace, pe care apoi, în repetate rânduri, nu a respectat-o; i s'au impus datoriile, pe cari nu le-a plătit, iar armatele s'au întors în „Heimat“ cu arma la umăr și cu fanfara în fruntea regimentelor, ceea ce va face ca, mai târziu, Berlinul să afirme: „Germania nu a pierdut războiul, ci pace“.

E deci foarte natural ca național-socialismul german, care a venit la putere în numele naționalismului integral, să lupte cu toate mijloacele legale și ilegale împotriva acestei păci. Social-democrația republicii dela Weimar nu au avut acest curaj, iar catolicii lui Brüenig socoteau că încă nu a sosit momentul.

Hitler i-a desmințit și pe unii și pe alții. A promis și promisiunea și-o traduce în fapte.

Lăsăm la o parte împrejurările, cari au făcut ca Germania, din cauza metodelor aplicate în interior, să-și atragă opoziția întregii lumi civilizate, fapt care va duce la boicotul economic al industriei și finanței internaționale.

Să amintim doar două momente importante în ceea ce privește relațiile dela stat la stat, relațiile continentale și mai cu seamă respectul, pe care ea îl datorește dreptului internațional, care reglementează buna conviețuire între popoare.

Mai întâi Hitler a denunțat clauzele militare ale tratatului dela Versailles. Urmarea a fost că națiunea germană a intrat iarăși în cazărmi, fabricile au fost puse la dispoziția Reichswehrului, rezerva de aur a băncii de emisiune s'a volatilizat, ceea ce a mărit și mai mult haosul ce stăpânea de mai înainte viața economică și financiară. Poporul german sângerează de pe urma unei esemenia politici. Dar poporul german are nevoie de noi surrogate pentru a rămânea credincios Cancelarului, mai cu seamă că ne găsim în pragul unor alegeri generale. Deaceia sub pretextul că pactul de asistență mutuală dintre Franța și Rusia ar fi îndreptat, împotriva Germaniei, în ziua de 7 Martie 1936 acordul dela Locarno, liber semnat de Germania, a fost denunțat unilateral, trupele germane au intrat în zona demilitarizată, lăsându-se să se înțeleagă faptul, că nimic nu poate sta în calea idealului și revanșei germană, că avea se va proceda cu Dantzigul, cu Pomerania, dar mai ales cu Austria.

Cele ce au urmat sunt bine cunoscute. Liga Națiunilor a reacționat energic, Germania a fost condamnată, tratatul franco-rus va fi dus în fața Curții Internaționale de Justiție

din Haga, Germania somată să-și retragă trupele la 20 km. dela granița Franței și Belgiei, urmând ca trupele internaționale să ocupe zona demilitarizată a Renaniei.

Nu se poate prevedea ce se va întâmpla în viitor. Aceasta din motivul că Anglia e deosebit de prudentă și geloasă de o prea mare întărire a Franței, Italia nu poate uita sancțiunile economice, ce i s'au aplicat cu ocazia războiului din Africa, iar unele țări, cari fac parte din Consiliul Ligii și din Ligă, sunt prea departe spre a putea interveni în mod efectiv. Nici situația Poloniei nu este ușoară, dacă socotim noua orientare dată de d. Beck, politicii externe a țării sale, la care s'a adăugat, acum, spaima față de proximitatea revendicării germane asupra Dantzigului și a Pomeraniei.

Un fapt este cert. Toți sunt împotriva Germaniei. Mijloacele ce se vor întrebuiți pentru a o readuce la calea cea dreaptă pot fi — și vor fi — dintre cele mai variate. Impresionant este doar că, toți ca unul și unul ca toți, au rostul un categoric veto, împotriva celor cari uneltesc împotriva păcii, căutând să declanșeze un nou războiu pentru a desfigura harta Europei.

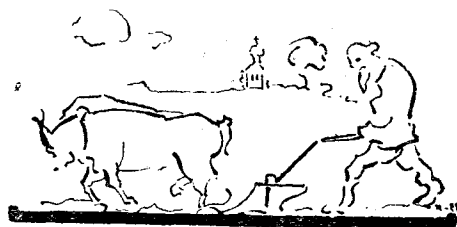
Din acest punct de vedere Liga Națiunilor a înscris, în istoria ei, cel mai răsunător succes. Izolat ca într-o leprozerie, poporul german se va convinge în curând că politica Fuhrerului e potrivnică intereselor lui, că Germania se va putea ridica numai dacă se va atasa sincer ideii de pace.

O Germanie răboinică în inima Europei, acum, când rănilor marelui măcel supurează încă, iar celor rămași în viață nu li-s'au uscat pe deplin lacrimile după un tată, soț sau frate, când ruinele nu au fost încă înlăturate, iar spiritul anarhic stă la pândă, o datorie sacră dictează celor îndreptățiți să impună, să sancționeze.

Berlinul a scontat o disensiune în sânul Ligii, dar s'a isbit de o stâncă de granit.

Vedem în aceasta un semn, că pacea și securitatea Europei este încă suficient garantată.

CORNELIU ALBU

Substratul manevrelor hitleriste în România

Procesele antifasciste din ultima vreme, au fost de natură să aducă în fața instanțelor militare de judecată, anumite chestiuni, care depășind competența acestor instanțe, merită o mai largă atenție din partea opiniei publice.

Alături de acuzați, apărarea a subliniat faptul, că antifascismul în România a fost pe alocuri preconizator, iar pe aiurea apărătorul politicii oficiale externe a statului român. Desigur, atunci, când găsim această atitudine la indivizi trimiși în fața consiliilor de războiu sub acuzația de a fi periculoși siguranței statului, se pune problema dacă afirmațiile lor sunt sincere, cum pe de altă parte se pune problema deasemeni, dacă politica externă a statului român este sinceră.

În această problemă, aduce o lumină consecvența liniei politice a antifasciștilor: profesorul Tudor Bugnariu a fost condamnat între altele, pentru că preconizase o politică de amicitie cu URSS., cu ani înainte de semnarea pactului de neagresiune cu Sovietele; condamnarea a survenit însă după ce politica de amicitie cu URSS. devenise politica oficială a statului român. Între capetele de acuzare, ce se ridică Profesorului Constantinescu-Iași, faptul de a fi activitat în societatea „Amicii URSS.“, figurează de asemeni.

Dacă această consecvență, evidentă în linia de conduită a antifasciștilor pledează pentru sinceritatea liniei lor politice, politica dusă de actualul regim este supusă la bine justificate suspiciuni. Am relevat deja incoerența, care constă în a face capete de acuzare din politica de amicitie cu URSS., când oficial, statul român se declară amic al acestei republici vecine.

Pe de altă parte în timp ce în repetate rânduri, reprezentanții cei mai autorizați ai guvernului și ai țării, fac declarații de fidelitate politică față de Franța, extrema dreaptă dela noi, în presă, în parlament, pretutindeni, ia atitudini injurioase față de această țară, sub oblăduirea binevoitoare a guvernului. Într'un regim cu o politică coerentă, acestea ar fi abuzurile de sancționat.

Extrema dreaptă, amatorii de dictatură fascistă dela noi, preconizează o politică de alianță fidelă cu Germania — stat inamic până mai ieri — în timp ce fondurile secrete ale hitlerismului, alimentează la noi în țară 12 ziare germane și 20 publicații românești (cu numele). Interesantele revelații ale unei reviste englezești au arătat că hitlerismul a chel-

tuit pentru propaganda în România, 10 miliarde de lei.

După cum arăta și Audax în „România Nouă“, refuzăm să credem din capul locului în afinitățile sentimentale dintre D-nii Goga, Cuza, Codreanu sau Cantacuzino și D-nii Hitler, Goering sau Goebels. Refuzăm să admităm asemenea afinități la baza avalanșei de fonduri, pe care hitlerismul o revărsă asupra unor oarecare medii politice dela noi. Și pentru a reuși să ne explicăm totuși acest fenomen, vom încerca să examinăm situația Germaniei, așa cum se prezintă în momentul de față.

Pentru toate statele beligerante, dar mai ales și mai dureros pentru Germania, războiul mondial a furnizat o învățătură de o importanță considerabilă: eficacitatea blocului economic pentru a scoate afară din luptă pe adversar.

În configurația politică actuală a Europei, Germania poate fi izolată foarte ușor pe mare. Pe uscat situația este însă mult mai dificilă din acest punct de vedere. Pe deoparte din cauza nesiguranței atitudinii italiene, pe de altă parte prin lanțul de amicitii și comunității de interese austro—ungaro—polone. În ipoteza că Cehoslovacia, încercuită între Polonia, Austria, Ungaria și Germania, ar fi scoasă din luptă, ar fi asigurată aprovizionarea beligeranților cu cărbune, fier, cupru și eventual, cereale.

Pentru ducerea la bun sfârșit a campaniei este nevoie însă de un furnizor mai specializat în cereale decât nu importă care dintre statele de mai sus, și mai ales de petrol. Călea pe uscat către un furnizor de petrol și cereale o oferă în sus Polonia, dar ipoteza unei invazii în URSS. nu rezolvă decât cel mult problema cerealelor, în timp ce depărtarea surselor de petrol îl face intangibil. Ipoteza unei alianțe cu URSS. nu rezistă nici cele mai sumare analize.

Rămâne atunci calea prin Austria și Ungaria către cel de al doilea furnizor de cereale și petrol din Estul Europei, către România.

Echivocul politicii românești, discrepanța dintre asigurările de amicitie către Franța și Soviete pe de o parte și pregătirea treptată a alianței cu Germania, precum și eflorescența partidelor fasciste la noi în țară cu sprijinul vădit de nenumărate ori al guvernului Tătărescu, își are explicația aici. Reichul face eforturi considerabile pentru a-și asigura în țara noastră un furnizor sigur de petrol și ce-

reale în cazul unei viitoare conflagrații mondiale. Intențiile manifestate prin tratatul dela București din 1917 sub presiunea dezastrului militar de atunci, reapar acum prin mijlocirea corupției mediilor noastre guvernamentale și a mărunților politicieni de etapa lui Goga, Cuza, etc.

Ținând seamă de rezistența pe care poporul român este gata oricând să o opună ingerințelor germane în politica noastră internă și externă, Reichul urmărește prin intermediul diferitelor gărzi și formațiuni politice militarizate dela noi, să opereze printr'o lovitură de forță, schimbarea politicii statului român. Violența adusă în ciocnirile diverse dintre partizanii politicii tradiționale a statului român și campionii orientării către Germania, porcede din această stare de fapt.

Mai mult decât o doctrină importată, contrarie situației lăuntrice și structurii intime a poporului român, fascismul, dictatura statului totalitar, preconizată de național-creștini sau de codreniști, înseamnă o gravă ingerință a unei puteri străine în politica internă a țării noastre, precum și atragerea României într'o sferă de influențe dăunătoare existenței însuși a statului român.

Intr'un documentat articol apărut la Praga în „Weltbühne“, Louis Fischer, reîntors de curând din Germania, spune, că programul de înarmări și de pregătire a cadrelor și rezervelor Reichului nu va fi împlinit decât în 1939. Sub presiunea nemulțumirilor interioare, Reichul este obligat însă la o atitudine megalomană în afară. Insuccesul politicii interne se impune a fi compensat prin succese externe facile, pentru a devia atenția masselor muncitorești și mai ales a masselor național socialiste. Seria succeselor externe facile — facile prin atitudinea neclară a semnatarilor tratatului dela Versailles și a Ligii Națiunilor, — este pe punctul de a fi terminată. Germania în momentul de față se vede silită de a face gesturi internaționale, ale căror consecință depășesc forțele de rezistență ale regimului. Reichul se vede silit să-și manifeste tendințele agresive mai înainte ca pregătirea militară și generală să fie complect pusă la punct. Pentru aceasta se scontează în special jocul alianțelor și al pasivităților.

Programul de reînarmare al Reichului prevede între altele, un capitol destinat să pareze eventualele consecințe dezastruoase ale blocusului economic. Se urmărește autarhizarea economiei Reichului și la capitolul combustibilului. În acest scop savanții germani au pus la punct diferite metode de fabricare ale petrolului sintetic, pe care industria a început deja să le pună în exploatare. În momentul

de față însă Reichul nu produce decât o treime din combustibilul necesar industriei și armatei motorizate în caz de războiu. În 1938 va produce două treimi, urmând ca cifra totală a necesităților să fie acoperită în 1939.

Atragerea României în sfera sa de influență clarifică pentru Reich situația din estul Europei. Înseamnă pe deoparte reducerea cu două treimi a frontului estic — realizarea fontului estic antisovietic — izolează Jugoslavia. condiție pentru a-și asigura concursul Italiei, și mai ales rezolvă problema atât de acută a combustibilului lichid.

Necesitățile de combustibil lichid ale Reichului în cazul unei conflagrații, se cifrează la 3.500.000 tone, în timp ce producția de petrol brut al României pe anul 1931 a fost de 6.657.504 tone, corespunzând la 5.682.804 tone produse prelucrate, iar în anul 1935, s'au extras 7.873.424 tone petrol brut, produsele prelucrate însumând 6.777.836 tone. (De notat că industria petroliferă lucrează în stim redus). Ținând seama de faptul, că în medie consumul de produse petrolifere intern nu se ridică decât la 145.835 tone, în timp ce producția de petrol a Poloniei — singurul stat care mai produce petrol în Europa, afară de URSS, și țara noastră, — nu se cifrează decât la 675.000 tone, este ușor de înțeles importanța pe care o reprezintă pentru Reich atragerea României în sfera sa de influență.

În asemenea condiții miliardele de lei pe care Reichul le sustrage contribuabililor germani pentru a umple buzunarele nenumăraților amatori de dictatură fascistă dela noi și pentru a semăna desmățul în viața noastră politică, capătă o rațiune precisă.

Guvernul Tătărescu, expresie a marelui capital și a marelui industrii dela noi, este astfel obligat să faciliteze prin

concursul nelimitat de care se bucură, organizațiile de extremă dreaptă dela noi, — acțiunea de acaparare a vieții noastre politice.

Furnizând pe de o parte un climat favorabil dezvoltării ciupercilor patriotarde hitleriste, guvernul Tătărescu și-a luat asupra-și o altă misiune tot atât de importantă: aceea de a închide gura tuturor acelor, care nu s'ar leg să se lase vrăjiți de mirajul amicitiei hitleriste și nici corupți de miliardele asvârlite de agenții secrete ai Reichului, dar care luptă pentru menținerea României în făgașul de alianțe, care îi garantează statul său teritorial.

Persecuțiile îndreptate împotriva anti-fasciștilor, care au înțeles din primul moment să lupte împotriva acestor periculoase tendin-

le, lupta acerbă deslănțuită împotriva partidului național-țărănesc și a frunțașilor săi, sunt evenimente, care se desfășoară zilnic în fața ochilor noștri pentru a întări aceste afirmații.

Să se întrebe orice bun român — pentru că acei care încearcă să violenteze opinia publică românească și să schimbe orientarea politică și constituția intimă a statului nostru, își maschează turpitudinea îndărătul celui mai intransigent naționalism — să se întrebe orice bun român ce rost poate avea România într-o

alianță „fidelă” (cum ar zice dl Cuza), cu un stat care vroia să ne șteargă de pe fața pământului acum 20 ani?!

Ce rost ar avea România alături de statele revizioniste? Ce rost alături de statele care denunță tratatul dela Versailles, tratatul care garantează integritatea teritorială a țării românești.

Și dacă va găsi o altă explicație plauzibilă, să ne-o spună și nouă.

EDUARD MEZINCESCU

ERA SĂ FIE REVOLUȚIE!

ȘASE PERSONAGII ȘI UN MANIFEST ÎN CĂUTAREA UNEI „EXISTENȚE PRECARĂ”

Pe la sfârșitul anului trecut se strecura, ici și colo, sub ochii tineretului de cătră vreunul dintre cei 6 cavaleri fără prihană produsul colectiv al minții și imaginației lor: Manifestul revoluției naționale. Acești șase „revoluționari” sunt d-nii: Sorin Pavel, Petre Tuțea, Icm Crăciunel, Gh. Tite, N. Tatu și P. Ercuță.

În Martie 1936 acest teribil manifest sta liniștit, în rafturile librăriilor, în văzul tuturora și necumpărat de nimeni. Dar, nu despre soartea mizericordioasă a acestei broșuri cu copertă și hârtie bună vreau să aduc vorba, ci să stăruesc, fără prea mare zăbavă, asupra conținutului „exploziv” și „incendiar” al acestui biet manifest, trecut direct din zăduful și halucinațiile autorilor în grija anticarilor și a indiferenței universale. Mângăierea autorilor să le fie că și alte asemenea produse au împărțit soartea scrisului lor, înmulțind colecția bibliotecilor cari, după lege, sunt obligate să le primească.

Pe unii din cei șase „revoluționari” îi cunosc, și chiar bine. Unul, îmi împuia mereu capul cu „formidabilele” rezultate ale revoluției rusești, era sută'n sută comunist; aceasta se întâmpla acum vre-o doi ani. Cu fonduri de origine burgheză a stat câtva timp pe la Berlin și s'a înapoiat mai hitlerist decât Hitler. Este adevărat că totdeauna mintea lui era răvășită de haos și gesticulația îi procura îngrijorări; dar, omul îmi era simpatic: credeam că își trăiește sincer nebulozitatea și că, păstrând o direcție, va ajunge la limpeziri necesare. Când colo, bietul băiat, m'a pocnit... cu manifestul despre care este vorba aci. O surpriză dureroasă, căreia i-a urmat o reculegere necesară. Omul meu, de sigur, nu și-a sfârșit încă drumul tristelor lui peregrinări; eu îl aștept încă să se întoarcă la el acasă, să gă-

sească în mintea și inima lui destulă energie pentru a ieși la orizontul marilor adevăruri, ale acelor constante sigure, cari îți înlesnesc înțelegerea dreaptă a lucrurilor lumii acesteia.

Altul (și nu știu de ce mintea îmi fuge spre aria tristă: „Sărmane lăutar...”), s'a spovedit toată viața lui teribil de sedentară unui duhovnic al politicei utilitariste. Poza lui de astăzi-ți stârnește răsul pe care-l potolești sub presiunea descoperirii măhnitoare a genezei „revoluțiilor” românești. Și filmul ar mai putea urma, dar, vorba românu-lui: „spune-mi cu cine te'nsofești...”

Acum, să intrăm în miezul „operei”.

„Rostul nostru” — cu care se începe broșura — se încheie astfel: „Știm, că, ne așteaptă o existență precară și poate pe mulți dintre noi o moarte violentă”. Prologul este deosebit de înfrigorant. Ne îngăduim o anticipare: fiți siguri, tovarăși de generație, existența nu vă este și nici nu vă va fi precară, iar cât despre moarte, nu vă va clinti nimeni nici un firicel de păr. Teatrul pe care vreți să-l faceți este comedie autentică în care, dacă țineți neapărat să muriți, aveți la îndemână destule săbii de carton.

N'ași fi sincer dacă n'ași spune, că în scrisul vostru am găsit și aprecieri juste; societatea românească de astăzi are multe și grave metehne, pentru că să nu-i fie greu niciunui dintre noi să înșire și să dăciuiască măcar câteva. Ași putea să și citez pasagii, pe cari le-ași semna în întregime. Dar, în aceasta nu găsesc nimic inedit. Ceiace interesază sunt soluțiile realizabile.

Spuneți: „Bilanțul democrației e scurt: economic: liberalism; politic: banditism; spiritual: neurastenie”. Am fi vrut să știm despre care democrație este vorba. Anglia și Franța

sunt țări democratice, evident, nu perfect democratice. Aceste țări cântăresc greu în patrimoniul spiritual al umanității, mai mult decât oricare dintre țările ale căror dictaturi ni-le oferiri; apoi: țările scandinave, Danemarca, Finlanda, Cehoslovacia, Elveția, Olanda, etc. sunt țări democratice, cari nu invidiază deloc dictaturile moderne. Menționez, toate aceste țări nu constituie, neapărat, un ideal aidoma pentru celelalte țări; ele ne arată doar până unde se poate ajunge cu o anumită parte de democrație aplicată. Democrația modernă are și obiective mult mai îndrăznețe, cari pot fi atinse fără viziuni și răbufniri apocaliptice. Apoi, spuneți că bilanțul politic al democrației este banditismul. Nu v'ați amintit de pățania lui Roehm și a tovarășilor lui întru dictatură germană; despre pățania lor sinistă am aflat pentru că asasinarea nu poate rămânea mult timp de nimeni acoperită. Traiul de risipă al satrapilor germani mai mult sau mai puțin zugrăvi, însemnează austeritate și puritanism dictatorial? Dar, banditismele țărilor dictatoriale nu ne ajung la urechi pentru că o cenzură drăcească obligă pe gazetari să inventeze numai minunății ale raiului țărilor lor. Oare dictaturile, nu ele, își neurastenizează populațiile cu comedia defilărilor nesfârșite, cu sgomotul asurzitor al marșurilor, cu reclama stridentă și obositoare a isprăvilor lor?

Pentru că doctului manifest să nu-i lipsească o anumită greutate, autorii i-au adăugat și câteva pagini de prețiozități critice, cunoscute din arsenalul acelor, cari au combătut socialismul mai mult sau mai puțin științific, revenind la aprecieri asupra stărilor românești, manifestul fiind doar al „revoluției naționale“.

„Naționalismul pozitiv al vremii noastre — spun cei șase — e rezultatul unui drum interior parcurs de individ dela sine la națiune“, este „revenirea la concepția creaturală a omului“. Sunt anume turburate apele înțelegerii pentru a părea cât mai adânci. Individul parcurgând drumul dela sine la națiune, pentru că să revină la concepția sa creaturală este, într'adevăr, o foarte tristă peregrinare a autorilor „nel mezzo del cammin di nostra vita“. Și apoi: „fiecare națiune a găsit soluția specifică de integrare a omului în familie, meșteșug, credință, Stat și comunitatea popoarelor. E o nebunie să reia individul aceste probleme, pe care le are rezolvite în sângele lui“, iar mai pe urmă: „nici-o minoritate etnică nu poate avea pretenția să decidă asupra destinelor unei țări, care nu le aparține“. Adică cum, minoritățile n'au dreptul să „integreze omul în familie, Stat, etc.“, pentru că „s'au hotărât singure să-și mărginească viața la activitatea eco-

nomică?“ O! O! — mare este grădina lui Dumnezeu!

„Constituția din 1923 — zic revoluționarii — e contradictorie, pentru că formulează prerogativele regale în antinomie cu atribuțiile șefului de guvern și e falsă pentru că introduce în constituția scrisă un element, care nu există în constituția reală a țării: partidismul“. Va să zică între rege și șeful guvernului trebuie să fie identitate de prerogative și apoi „partidismul“ nu este în construcția „reală“ a țării? Dacă nu este, de ce vor să-l combată, sau dacă este așa de ușor de înlăturat acest „partidism“, de ce vor să facă dumnealor revoluție? Ceva mai pe urmă: „Acesta este partidismul: Cineva sau un grup înaintează o sumă importantă de bani pentru constituținea cadrelor“. Așa au luat ființă partidul național din Ardeal, cel țărănesc, partidul naționalist-democrat al dlui Iorga, cel al poporului al mareșalului Averescu, etc.?

La pag. 29 spun: „Statul român actual este deci un Stat neo-bizantin și actul lui de naștere e constituția din 1923“. Nu cunoșteam înainte de citirea acestui manifest originea așa de apropiată de noi a neobizantinismului românesc; o vârstă de 13 ani este destul de mică pentru formarea moravurilor unui popor pentru că să fie nevoie de măturtoiu revoluționar pentru înlăturarea lor.

La afirmațiunea: „Democrația e prin esență republicană“, am putea răspunde foarte sumăr: Ei, și! Cu argumente adunate prin căfenele „revoluționarii“, încearcă să schițeze portretul dlui Iuliu Maniu.

„Sistemul politic democratic nu se împacă cu economia dirijată“. De ce nu? Regimul parlamentar-democratic însemnează — printre altele — și regimul puterii delegate; mandatul poate cuprinde și împuternicirea de a întocmi un plan economic și de a dirija viața economică a unei țări. Afirmațiunea cu care se începe acest pasagiu, își are originea în lipsa de înțelegere a conceptului democrației, care pentru unii este sinonimă cu anarhia și libertinismul. Ori, democrația implică atitudini energice, mână tare, cari însă să nu nesocotească atributele esențiale ale gândirii și sistemului democratic, asupra cărora nu pot insista aci.

Statul național-țărănist nu poate să fie un Stat de clasă în înțeles marxist, fiindcă în acest caz partidul național-țărănesc ar trebui să se confunde cu social-democrația și comunismul“, se spune la pagina 36. Mai întâi, partidul național-țărănesc n'a afirmat că vrea să fie un „Stat de clasă“, ci doar numai că țărănimea, pentru însemnătatea și dimensiunile ei în viața neamului nostru, se cuvine să aibă primatul printre celelalte clase, cât privește

dreptul de a se organiza Statul potrivit intereselor ei. Și apoi, chiar dacă țărăimea și-ar impune exclusivismul ei de clasă, de unde și până unde ar trebui să se confunde cu social-democrația și comunismul?... Numai proletariatul industrial are dreptul să se considere clasă și deci, eventual, să organizeze un „Stat de clasă“?

„Războiul are funcțiunea să selecteze soluțiile cele mai elegante, mai adecvate, mai eficace, de stăpânire a materiei de către spirit“. Care război, al cui și împotriva cui? Care dintre cei 6 semnatari or fi adus, pentru uzul României, dela Berlin, frazeologia revanșardă teutonică? A vorbi pentru națiunea română, cu așezarea ei actuală în comunitatea internațională, așa cum vorbesc cei 6, este, deadrept, inconștientă, lipsă totală de discernământ.

Ierarhie, dictatură, minoritate conștientă, corporație, etc., sunt refrene, cari apar des în scrisul celor 6. Vorbe de împrumut, una dela Berlin, alta dela Roma și după unde au mai putut asculta la uși.

„Conducătorul, sau căpetenia, e designatul națiunii și alesul regelui“. Perfect logic! Iar mai departe: „Funcțiunile masei sunt plebiscitare“, iar ceva mai la vale: „Partidul unic sau partidul de stat este o sinteză a extremeilor înăuntrul națiunii“ și „Voința regală imprimă partidului unic caracter statal“. Logică magistrală!

„Proprietatea privată apare ca formă permanentă de stăpânire și apropiere a bunurilor“. Realitatea proprietății publice, municipale, colective la sate, etc. „revoluționarii“ nu o văd? Ce vor să pună în locul ei?

După toate acestea nu ne mai surprind afirmațiuni ca: „După revoluția franceză, revoluția rusă este al doilea fiasco universal al rațiunii în încercarea ei de orânduire a comunității“ și „Problema minorităților nu poate căpăta decât o singură soluție naturală: distrugerea prin desnaționalizare sau elimina-

rea“. Curajul revoluționarilor noștri merge atât de departe, încât după ce au schimonosit frazeologia hitleristă, vor să distrugă, la ei acasă, și pe cei de un neam cu dânsul.

„Națiunea svârle peste bord constituția, legea administrativă și codul penal, isvorâte din repulsia unor doctrine criminale față de națiune“. Înțelegem de ce, mai ales, națiunea trebuie să svârle codul penal.

„Franța — spun mai la urmă revoluționarii — abdică prin creierea Ligei Națiunilor dela toată istoria ei glorioasă, vânzându-și unei internaționale suveranitatea“... „politica noastră externă a renunțat la independență și la spiritul de ofensivă“. Inșirarea unor năsbătii asemănătoare ar putea să se lungească. Apelul către tânăra generație pentru realizarea „Patriei sociale“, împotriva „Patriei capitaliștilor“ este deadreptul ilariant.

Am stăruit îndeajuns, chiar prea mult, asupra manifestului cu lei 30 bucata. Pe vremea, când a fost scris, astăvară, „revoluția națională“, în imaginația infierbântată a unora, era pe cale să vină deși nu avea cine să o facă. Și atunci, foștii democrați-comunarzi, cei cu „existența precară“ și „moartea violentă“, idealiiști 24 de carate, voiau să aibă și ei o poliță trasă asupra revoluției. Și metoda a fost simplă: să o ia cu perorația și cu doctrina înaintea altora, cari, de bine de rău, au fost oameni de dreapta mult înaintea dumealor. Este, aci, de apreciat și etica lucrului, eleganța gestului acestei „gente dell' ultima ora“.

Apreciam prudența pe care au avut-o de a-și împărți blamul și răspunderea acestei proze infuriate între 6, deși, se pare că marele elaborat doctrinar e al mai puținora, ceilalți împrumutându-și doar „greutatea“ iscăliturilor.

Era să fie odată o revoluție din care a mai rămas doar un biet manifest!

V. J.

STATUL TOTALITAR

Expediția colonială, pe care fascismul italian a pornit-o toamna trecută, a marcat primul conflict serios de interes al regimului cu o putere imperialistă notorie.

Problemele, care s'au pus capitalismului englez, odată cu manifestarea tendințelor agresive italiene în Abisinia — cu mult înainte deci de declararea războiului — reprezentau cei doi termeni ai unei dileme. Pe de o parte interesele vitale ale imperialismului britanic, necesitatea de a menține liber drumul mari-

tim către India, amenințat din spate și de ambele flancuri de către imperialismul italian (încercuirea zonei Aden și a Somaliei Britanice), pe de altă parte fascismul italian opera asupra imperialismului britanic un șantaj. Căderea dela putere a fascismului italian ar fi însemnat și înseamnă lichidarea ultimei forme defensive a regimului capitalist și ar fi pricinuit schimbări fundamentale în configurația economică, politică și socială a Italiei. Talcul intervențiilor pe care, alături de repre-

zentanții oficiali ai lui Mussolini, regele Italiei și însuși Papa le făcea pe lângă Regele Angliei, prin intermediul Regelui Leopold al Belgiei, trebuie căutat aici. Tot aici și atitudinea echivocă a guvernului Laval. Arătând intima legătură dintre soarta capitalismului italian și chiar mondial și regimul de coercițiune regizat de fascism, Mussolini a reușit să parazeze lovitură sancțiunilor, care, organizate conștiincios, ar fi dus inevitabil la încetarea agresiunii într'un interval de timp minim. Că sancțiunile s'au aplicat și se aplică încă numai de formă, fără seriozitate, o dovedește intensul trafic, pe care țările sancționiste îl realizează cu Italia prin intermediul statelor nesancționiste Germania și Ungaria, două state, care suferă o carență enormă de materii prime, devenind subit exploratoare de materii prime.

Experiența războiului mondial a dovedit că un stat în jurul căruia s'a realizat un bloc economic complet, este scos din luptă imediat și cu atât mai mult un stat tributar sub raportul materiilor prime.

Nesinceritatea politicii sancționiste dusă de statele capitaliste nu înseamnă o duplicitate din simplă abilitate politică, ci o realitate intimă a regimului isvorâtă dintr'un profund viciu de fond.

După războiul mondial pozițiunea capitalismului a ieșit subrezită mai ales în: Germania, Polonia, Italia și Ungaria, ceiace a determinat apariția în aceste state a formei de guvernământ fasciste. Solidaritatea internațională a capitalismului, solidaritate lipsită de baze sentimentale, dar așezată pe comunități de interese și de exploatare, împiedecă în cazul de față imperialismele atacate să ia măsuri definitive și eficace împotriva statelor fasciste agresive, deoarece statele fasciste reprezintă pozițiile slabe ale capitalismului, asupra cărora planează iminența schimbării de regim.

Rigiditatea formelor sociale și politice actuale, discrepanța între producția colectivă și apropierea individuală, produce nenumărate perturbații în economia capitalistă.

Desvoltarea sub raportul tehnic a industriei și sporirea continuă a capacității de producție, grație mașinismului, a condus inevitabil la tendințe de monopolizare. Pe de altă parte proporția mereu crescândă a investițiilor în întreprinderile industriale, diminuarea rentabilității întreprinderilor mici și dispariția producătorilor individuali (industria casnică), a forțat o scădere generală a salariilor și a condus la șomaj. În urma acestei evoluții, economia s'a văzut prinsă într'un cerc vicios: toți factorii enumerați mai sus conduc la slăbirea capacității de absorbție a pieței, diminuarea capacității de absorbție a pieței, impu-

ne restricțiuni în producție, restricțiuni care se traduceau prin scăderea și mai accentuată a capacității de producție, ș. a. m. d.

Grevată de asemenea vicii fundamentale, tendința imperialistă de expansiune a diferitelor capitalisme nu a făcut decât să se exacerbeze. Mizeria maselor muncitoare și șomajul au sporit primejdiiile interioare ale regimurilor. Antagonismele economice dintre sate au mărit pericolul conflictelor armate.

Din această stare de lucruri au rezultat firesc două mari sarcini, care contribuie să paralizaze întreaga economie capitalistă:

1. Necesitatea de a întreține și perfecționa forțele agresive destinate să secundeze expansiunea economică în căutare de deșeuri.

2. Necesitatea de a întreține un imens aparat coercitiv, destinat să servească drept tampon împotriva nemulțumirilor mulțimilor muncitoare, precum și acea de a devia atenția acestor mase de la preocupările lor imediate, de la însăși problemele vitale ale existenței lor.

Pe măsură ce contradicțiile sistemului s'au accentuat, proporțional cu creșterea mizeriei maselor muncitoare și cu concentrarea avuțiilor, paralel cu apariția și punerea în practică a unei teorii revoluționare de natură a mulțumi și soluționa suferințele generale, proporțiile represiunii cresc nemăsurat.

În epoca mopolistă a capitalismului, clasa deținătoare a bunurilor nu se mai poate menține la putere cu ajutorul unui aparat represiv de anumite proporții: se ivește necesitatea de a transforma întreaga masă a poporului într'un imens aparat represiv și agresiv.

Sub aspectul cel mai hidos al problemei aceasta este mare realitate care stă la baza concepției totalitare a statului.

În statul totalitar (fascist, hitlerist), funcțiunea de represiune nu mai e rezervată unei anume minorități special instruite din masa populației, ci totalitatea populației este transformată într'un aparat represiv la dispoziția conducătorilor statului. Acest aparat represiv este manevrat împotriva intereselor însăși ale maselor populare, intervine prompt pentru a nimici orice tendință de exprimare a nemulțumirilor, orice luptă revendicativă. (Este bine să nu se uite mai ales că atât în Italia fascistă, cât și în Germania hitleristă grevele profesionale, expresie a luptelor revendicative și instrumentele unice de luptă ale clasei muncitorești, sunt considerate crime împotriva statului și sancționate ca atare; să nu se uite de asemenea că represiunea grevelor muncitorești acolo este făcută de batalioanele de asalt și milițiile fasciste).

În anatomia statului totalitar, aparatul respectiv nu mai reprezintă un organ necesar

și diferențiat, constituția însăși a statului devine represivă.

Pe de altă parte, pentru a răspunde celui de al doilea ordin de interese al capitalismului monopolist, forțele agresive ale statului nu mai reprezintă, ele deasemeni, o diferențiere, configurația statului însăși devine agresivă. Într-o masă a populației este transformată într-un aparat agresiv, care secundază sau este secundat de tradiționalele armate regulate.

Prototipuri ale statului totalitar, Germania și Italia, ilustrează cu exemplul lor aceste constatări.

Ca mecanism intim în operanța acestei transformări a statului, intervine în arhitectura statului totalitar, MITUL. Rolul mitului în statul totalitar este hotărâtor, deoarece prin intermediul său se operează devierea atenției masselor poulare de la interesele lor proprii, de clasă și se dirijează aceste mase împotriva chiar a propriilor lor interese sau a celor care luptă pentru ele.

Numai prin euforia provocată de mit, batalioanele de asalt hitleriste alcătuite din muncitori sau din șomerii, pot merge să reprime grevele și luptele revendicative ale muncitorilor, camarazii lor.

Numai euforia mitului unită cu disciplina teroarei, conduce diviziile de cămeși negre la măcelul de sub soarele arzător al Africii.

După realitățile demografice sau culturale ale statului, mitul îmbracă o formă sau alta. Fie rasismul german, fie antisemitismul, fie exaltarea statului ca în Italia, etc.

Din cauza rezistenței pasive sau active a masselor muncitoare împotriva fascismului, atenția conducătorilor fasciști se îndreaptă mai ales asupra tineretului, masă fără experiență politică, entuziastă și entuziasmabilă, susceptibilă de a suferi deformări prin educație. Acapararea tineretului reprezintă sarcina principală a fascismului, fie că se operează, ca în acel de al treilea Reich prin formațiunile *obligatorii* de Reichsjunge, Hitlerjunge, Junger Deutsches Volkstum, fie prin asociațiuni Balilla, fie denatrând și politizând organizațiile de boy-scouts, sau creind diverse alte organizații similare, sub un nume sau altul, cu scopuri mărturisite sau nu.

Toate aceste organizații grupează în scop de educație politică, militară, represivă și agresivă, tineretului de la 7 până la 21 ani, când este predat batalioanelor de asalt sau diviziilor de milițieni.

Alături de caracterul represiv al acestor organizații, caracterul lor agresiv a fost pus în evidență cu ocazia campaniei coloniale din

Africa, când alături de armatele regulate, diviziile de cămeși negre au fost trimise să extindă prin măcel, tentaculele imperialismului italian.

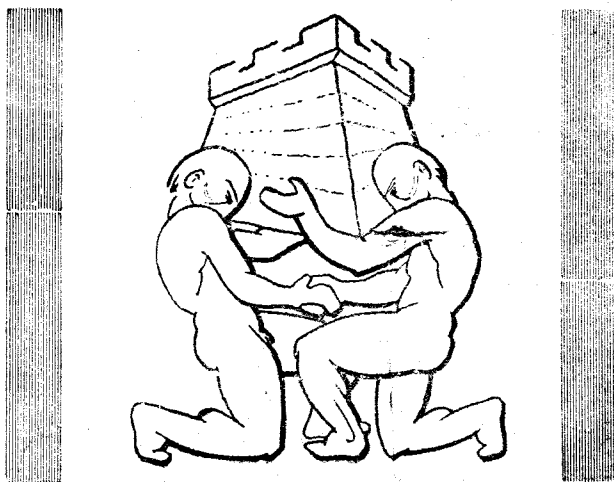
Retransat în spatele acestui imens aparat represiv și agresiv, s'ar părea că poziția capitalismului ar fi inexpugnabilă.

Formula statului totalitar fascist, apărut în perioada de descompunere a capitalismului, nu face însă decât să întârzie momentul lichidării definitive, silind clasa muncitorească să-și desăvârșească pregătirea pentru a smulge succesiunea regimului.

Economia statului totalitar este grevată de costul ridicat al întreținerii aparatului represiv și agresiv, ceea ce face să se accentueze criza economică și mărește nemulțumirile și mizeria generală. În același timp și din aceeași cauză în statul totalitar nivelul înseși al civilizației este amenințat, deoarece instrucția populației este neglijată, starea sanitară de asemenea, industria obiectelor destinate să mărească confortul și a obiectelor de uz curent este silită să rămâie încontinuu sub necesitățile, nu ale pieței, ci ale calității de om, în timp ce toată atenția este concentrată asupra industriei grele de război.

Pe de altă parte existența politică a statului totalitar este amenințată de intervenția decisivă a conștiinței de clasă a multimilor muncitoare, ceia ce face ca intervenția mitului să devină inoperantă, amenințând mai ales cu alienarea masselor organizate pentru a sprijini regimul, mase cu atât mai periculoase cu cât sunt victime ale unei profunde desamăgiri politice, precum și pentru faptul că sunt în marea lor majoritate, înarmate. De-altfel la un moment dat moralul trupelor de asalt din Germania devenise atât de îngrijitor în cât conducerea partidului a dat ordin ca să fie dezarmate la părăsirea câmpurilor.

E. M.

ACTIVITATEA COOPERATISTĂ STUDENTEASCĂ LA CLUJ

O realizare temeinică: cooperativa „Mercur“

Omul este condiționat în existența sa de o serie de factori, dintre cari, cel mai important este factorul material. Nu suntem adepți integrali ai materialismului istoric, însă în cercetarea condițiilor de existență ale omenirii, s'au distins multe epoci prin abundența materială paralelă cu o dezvoltare spirituală din cele mai însemnate (Renașterea).

Aceste primise în favoarea factorului economic ne îndreptătesc să-l analizăm puțin. Evolutiv — dezvoltarea școlilor economice — au fost influențate de condițiile de existență, plus gradul de cultură, corespunzând epocii respective. Astfel, școala liberală s'a dezvoltat în Anglia, în momentul când această țară se găsea într'o prosperitate industrială tot mai accentuată, grație unui individualism accentuat. Socialismul a fost — în mare parte — condiționat de starea rea materială a claselor de jos și în special a muncitorimei industriale. În ultimul timp — pornind dela aceleași premise ca și socialismul, — dar nu neglijând nici o parte importantă a principiului liberal, s'a născut o nouă școală economică: *Cooperatiya*.

În problematica școalelor economice, cooperatiya se integrează ca o conciliere organică și justă (organică din punct de vedere economic și justă din punct de vedere etic), pentru ridicarea celor săraci.

Viitorul omenirii, în ce-l privește progresele pe tărâmul înțelegerii internaționale, este determinat de dezvoltarea spiritului de colaborare, de solidaritate. Nici o școală economică sau sistem nu propagă și nu se bazează așa de mult pe acest principiu constructiv de solidaritate, ca și cooperatiya.

În acest spirit de altruism, jertfă, cooperare și mai ales cinste trebuie încadrat tineretul anarhist din zilele noastre. Cu aceste premise ajungem la rolul cooperatiiei în viața tineretului și în special a tineretului universitar. Zicem „tineret universitar“, pentru că — bazați

pe cele ce a spus Spencer, că „*Cooperatiya nu se poate desvolta decât proporțional cu calitatea intelectuală și morală a celor, cari o practică*“ — tineretul universitar este mai susceptibil în a înțelege multe din dificelele probleme economice, cari pot găsi o soluție justă numai prin cooperatiie.

Dacă prin cooperatiie încercăm să transformăm lumea minciunei și a exploatării, într'o lume de justiție și fraternitate, atunci, rolul tineretului nu poate fi în altă parte decât încadrat în acest desiderat care nu este numai economic, ci și spiritual.

La Cluj există o cooperativă studentească: *Cooperatiya „Mercur“* a studenților și licențiaților Academiei Comerciale. Geneza acestei însemnate opere se datorește unui grup de studenți, în frunte cu Dnii: Prof. Dr. V. Jinga și Prof. Dr. Gheorghe Dragos.

Această cooperativă studentească și-a început activitatea în 1 Aprilie 1933 cu un capital subscris de 58.120, iar vărsat a fost de 34.780. În primul an a dat un beneficiu de 2.362 lei. Cu aceste modeste mijloace, cu o conducere pur studentească, unde tineretul nu numai că-și verifică posibilitățile de luptă economică, dar primește și o experiență din cele mai necesare — și mai ales datorită supravegherii îndepăroape a președintelui acestei instituții: Dl Prof. V. Jinga, aceasta cooperativă a ajuns ca după trei ani de activitate, grație noilor posibilități economice, ce le-a adunat, să poată să-și închirieze un local mai mare și mai bun. S'a mutat din casa veche de pe Str. Memorandului în Str. Iorga, unde a fost localul „Continental“.

Cu ocazia sfințirii noului local se impune o cercetare amănunțită a activității de până acum a acestei cooperative, cu atât mai mult cu cât, cu această ocazie, se inaugurează o nouă epocă de muncă, cu noi idealuri de realizat. Demn de amintit aici este faptul, că părintele protopop ortodox Vasiu cu ocazia solemnității de sfințire a localului a atras atenția asupra legăturii indisolubile ce există între religie și cooperatiie. Primisele religie, adevărate și veșnice se pot realiza practic prin cooperatiie. Adevăr a spus acela, care strigat odată mulțimii sărace: „*Cooperatiya este un mijloc de a realiza comandamentul divin: „Iubește pe deaproapele tău, ca pe tine însuți*“.

Tot cu această ocazie președintele Cooperativei „Mercur“, Dl Prof. Dr. V. Jinga a arătat în linii mari trecutul și greutățile ce le-au întâmpinat și, în special, a finut să sublinieze

VREI SĂ CÂȘTIGI ?!!

cumpărați **LOZUL** numai dela

Banca Ilescu's. a. Cluj

Tragerea la 15 Aprilie 1936

Un loz Lei 200—

Comenzi postale prin : c. postală, cu ramburs, mandat sau cec No. 40.050.

punctele de orientare în viitor. După aceasta D-sa a îndemnat tineretul universitar să stea mai solidar în jurul acestei instituții — unica în țară din punct de vedere al conducerii și al duratei, deci a rezistenței economice. D-sa a mulțumit Academiei Comerciale pentru sprijinul acordat Cooperativei, precum și d-lui Prof. Gh. Morcianu, fostul rector al Academiei, pentru ajutorul moral nelimitat dat acestei instituții studențești.

Dl Prof. Gh. Moroianu, președintele de onoare al Cooperativei, a ținut să sublinieze rolul solidarității în viața studentească și mai ales a insistat asupra faptului, că o instituție pe care — atunci când era rector al Academiei — a ajutat-o foarte mult și de care se interesează și azi, a progresat grație inteligenței cu care a fost condusă în această perioadă de deprimare economică. Indeamnă tineretul să nu neglijeze astfel de opere, cari verifică puterea economică a tineretului român.

În anul al doilea capitalul s'a ridicat la 78.000 lei, din care a fost vărsat 54.830, iar beneficiul a fost de 6.382 lei, deci mai mult decât îndoit față de anul precedent.

Anul 1935 s'a caracterizat printr'o activitate și mai intensă. Capitalul s'a ridicat la 82.574, din care a fost vărsat 61.395, iar beneficiul s'a ridicat la suma de 31.851. Numărul membrilor nu a crescut într'un mod așa de accentuat: dela 78, câți au fost în primul an, au ajuns în anul al treilea 92.

Cooperativa are patru secții: Restaurant, Frizerie, Pantoferie și Croitorie.

La *Restaurant* sunt în medie 170 abonați, iar abonamentul (prânz și cină) este: 600, 720, 800, 1000 lei lunar. În ultimul timp pregătesc și regim vegetarian cu 900 lei abonament lunar.

La *Frizerie* prețurile sunt cele mai reduse din Cluj: 5 lei bărbierit și 10 lei tuns.

La *Croitorie* și *Pantofărie*, membrii cooperativei au o reducere de 10% față de prețurile stabilite de cooperativă, cari sunt cu circa 25% mai mici decât cele curente.

Este interesant de a aminti — pentru toate secțiile — mișcarea cassei și deverul.

Mișcarea cassei:

	1933	1934	1935
Incasări	409.916,50	912.653.—	1.130.648.—
Plăți	409.211,50	906.796.—	1.128.511.—
Total:	819.128.—	1.819.449.—	2.259.159.—

Deverul total:

1933:	405.866.—
1934:	827.584.—
1935:	1.033.584.—

Iar totalul activului dela anul 1933, când a fost de 105.174 lei, s'a ridicat în 1935 la 276.995 lei.

Comitetul de direcție pentru anul acesta este format din D-nii: Prof. Dr. Victor Jinga, președintele cooperativei, Prof. Dr. Aurel Gociman-Oituz și Dl Ruja I.

Administrația acestei instituții se face tot de către studenți: Consiliul de administrație și Consiliul de cenzori, cu excepția a doi D-nii profesori, sunt formate numai din studenți.

Administator al acestei cooperative este studentul A. Mohan, iar serviciul la masă îl fac tot studenții în schimbul întreținerii.

Aici se poate vedea *studentul administrator*, *studentul cenzor*, *studentul membru al Consiliului de Administrație* și *studentul chelner*, cari toți sunt responsabili de bunul mers al acestei instituții. Prin această filieră de ocupații cu un caracter strict economic, studentul zilelor noastre, nu numai că își dă seama de un întreg proces economic, ci vine în directă legătură cu greutățile vieții.

În acest cadru cooperativ, în care tronează stindardul solidarității, nu se neglijează nici consumatorul. Principiul *risturnei*, adică al acordării unui procent din beneficiu consumatorului în proporția participării la crearea acestui beneficiu se aplică real și cinstit, repartizându-se începând cu anul curent.

Deci, iată că dintr'o împletire a elanului tineretului dela Academia Comercială, cu înțelepciunea largă și umană a profesorilor, și cunoscând realitățile economice prezente, s'a format cea mai importantă instituție de acest gen din țară.

Am dori ca obiectivul teoretic al cooperativei, solidaritate, să deștepte în sufletul tineretului sentimentul răspunderii și al datoriei și să se încadreze câți mai mulți în jurul acestei instituții, care ne învață, cum să judecăm practic. Pentru cei cari au realizat-o ea este mai mult decât o verificare a puterii economice, este o realizare a unui comandament etic.

AUGUSTIN TATARU

Grăbește-te! Norocul te caută...
îl găsești la

Banca Ilescu s. a. Cluj

care a plătit câștiguri până acum peste

LEI 100.000.000

A doua tragere la 15 Aprilie 1936.

Un loz Lei 200.—

Comandați lozuri prin poștă!

Depuneți suma la cec postal 40.050

Demascarea mișcării de dreapta prin ea însăși

GARDISTUL BEZA DESPRE GARDA DE FIER

Mișcarea românească de dreapta este în mare fierbere. La răstimpuri aproape regulate se desprind din ierarhiile de sus ale acestei mișcări oameni, cari putându-și pune o problemă de conștiință, demască stările degradante și incalificabile, în cari se complac conducătorii „mistici” și „eroici” ai cuzo—gardismului; mai ieri a răbufnit Mihail Stelescu, fost prim-ajhiotant al lui Corneliu Codreanu, iar de curând Gh. Beza, care a avut un loc de frunte în mișcarea codrenistă.

Tari pe credințele noastre democratice, pentru noi aceste „cutremure moleculare”, — cum le-ar numi dl Goqa, — nu sunt o surpriză. O mișcare lipsită de spiritul eroic, exploatare a credulității tineretului, împănată cu ambițioși de toate măsurile nu putea să ajungă decât unde a ajuns. Ne simțim datori să atragem atențiunea tineretului român asupra casei necurate a patriotarșilor și obscuranțiștilor români, să le atragem luarea aminte asupra drumului drept și luminos al doctrinei și faptei democratice, care acționează la lumina zilei și sub controlul permanent al opiniei publice. Cunoaștem imperfecțiunile de astăzi ale regimului democratic, dar credem fără șovăire în posibilitățile de îndreptare ale acestuia și în marea misiune a democrației în civilizația omenească.

Tineretul să nu se mai lase amăgit. A sosit vremea ca el să-și dea seama de rătăcirea în care a intrat. Spre mișcarea democratică începe să se îndrumeze tot mai mult tineret și dintre cei mai valoroși. Intâietatea lor în viața publică a țării se preadătește acum.

Dar, calificarea dreptiștilor, cari se mânăncă cu vrăsmășie între ei, lăsăm să fie desprinsă din crâmpoalele luate din scrisoarea, pe care Gh. Beza o adresează public lui Corneliu Codreanu, prin gazeta „Străjerul”:

DOMNULE CODREANU,

Când am fost la d-ta, la Carmen Sylva, și ți-am citit din cronicarii și din istoricii neamului românesc paginile care vorbesc despre asuprirea țării de către ciocoi și domnitorii fanarioti, printre cari au fost mulți Cantacuzini, când ți-am citit despre uciderea lui Brâncoveanu, uciderea lui Tudor Vladimirescu și detronarea lui Cuza-Vodă de către aceiași Cantacuzini, când ți-am arătat, că acei Cantacuzini au ucis pe marii noștri căpitani pentru a

le lua locul, insinuându-se ei la conducerea țării, dummeata, surprins, te-ai făcut stacojiu la față, te-ai aplicat asupra cărților, ca să vezi, dacă nu cumva te înșală vederea, apoi, rămânând cu privirea în gol, ai exclamat:

— „Cum apar, domnule, după sute de ani, numele de trădători și ucigași”.

Dar ce scrie la cronică și în Istorie, de a putut să-ți smulgă o asemenea exclamație?

Când ți-am citit toate acestea și ți-am spus că este o nelegiuire să ridicăm un Cantacuzino în fruntea mișcării naționale, te-a surprins.

Te-a surprins! Nu cunoșteai Istoria! N-aveai de unde s'o cunoști! Dacă ai fi avut și d-ta, ca mine, o mamă și o bunică, românce, ar fi avut cine să-și povestească cu înflăcărare și cu durere, în serile de iarnă, la vatra focului, despre panduri și despre haiduci, despre Tudor Vladimirescu și despre Iancu Jianu, răsbunătorii asupririlor de veacuri, asupriți sângercase comise de înaintașii ciocoilor a căror pâine d-ta o mânănci astăzi.

Dacă ai fi avut și d-ta, ca noi, Români, printre înaintașii d-tale, haiduci, panduri și armatoli, oameni cari au înfruntat pe asupritori, cari au știut să trăiască liberi în lume, cari au dat viața lor pentru a o salva pe a neamului nostru, atunci ar fi avut cine să-ți povestească cine a fost Horia, cine a fost Tudor, cine a fost Iancu, cu toată frumusețea ridicării lor, cu toată grozăvia morții lor.

Dar așa, cine a fost să-ți lase cu limbă de moarte, cu limbă de foc, cuvânt să răzbiți, în fiu de fiu, în veac de veac, pe asupritori, pe trădători, pe ucigași?

Iată, asadar, că la câteva zile după ce ți-am citit aceste pagini de istorie, care ți-au scos acea exclamație, că „după sute de ani apar numele de trădători și ucigași”, d-ta scrii într'un ordin de zi: că inima mișcării d-tale sunt Cantacuzinii, iar acum, recent, citesc în „Glasul Strămoșesc”, oficiosul d-tale clujean, un articol care, voind să facă apologia d-lui general Cantacuzino, scrie că descinde dintr'o vechă și nobilă familie, care urcă până la Ștefan Cantacuzino, și Impărației bizantine, făcându-se astfel DIRECT apologia acelor cari au ucis pe Brâncoveanu și au asuprit nemilos țara.

În numele cărei nații lovești d-ta în căpeteniile romane ale poporului român, promovând în clasă conducătoare alianța veneticilor

de toate neamurile, prin cari voești să înlocuiești pe ovrei, nu însă să și promovezi pe români?

Te ridici ca apărător al memoriei trădătorului Toma Cantacuzino, al memoriei lacomului și nesățiosului Dumitrașco Vodă Cantacuzino, al memoriei ucigașului de domn român Ștefan Cantacuzino, al memoriei prințului Gheorghe Cantacuzino, general al Eteriei, ucigașul lui Tudor Vladimirescu, al conspiratorilor G. Gr. Cantacuzino, Gh. Cantacuzino, Ion Cantacuzino, dușmanii înproprietării poporului, detronatorii lui Cuza, și preținzi că vorbești toate acestea în numele suferințelor de veacuri ale poporului român?

Nu, domnule Codreanu! Vorbește în d-ta origina poloneză, pe care o ai după strămoșul d-tale Zelinski, și vorbește în d-ta origina germană, pe care o ai după mamă.

Sunt atâția români de origină străină, cari își văd cinstit de rostul lor.

Sunt însă și venetici, cari nu se pot acomoda. Așa cum în d-ta vorbește numai și numai megalomania imperialismului prusac, „rasa superioară“, care a găsit aici o țară de români, pe cari să-i incalce, să le pună cisma pe grumaz și să-i lovească cu biciul. Și să te alegea rumânii „căpitan“! Pentru că ai mamă nemțoaică și nemții sunt cu stea în frunte!

Câtă vreme nu am cunoscut adevărata d-tale origină etnică, m'au înșelat și pe mine răfoelile d-tale.

Impuști, devastăzi, rostești anateme, comiți asasinat morale și proptindu-te în protecția d-nei Cernăian: „Știi voi, cine sunt eu?“

Ei bine, cu mine au îți merge!

Câtă vreme nu am cunoscut adevărata d-tale origină etnică, nu mi-am putut niciodată explica pentru ce disprețuești poporul român și pe conducătorii lui români, pentru ce ești împotriva puterii poporului. Acum, recent, la Carmen Sylva, când ți-am spus, că eu nu te înțeleg pentru ce permiți să fie atacat de gazetele d-tale, cu o necuviință de nepermis țaranul român ajuns căpetenie de norod, viteazul din timpul războiului Ion Mihalache, mi-ai răspuns cu o ură ce nu îți are nici o justificare că: „Mihalache este marea canalie!“

Acum un an și jumătate, când m'am despărțit politicește de d-ta, arătându-ți că printre altele grave temeieri al acestei despărțiri este și disprețul pe care d-ta îl manifesti față de puterea organizată a poporului, dl Virgil Rădulescu, care era și el de față, la una din convorbiri, neliniștit și el la rândul său de faptul că d-ta lupți pentru aristocrați, — și nu pentru masele populare, — te-a întrebat:

— „Nu crezi, dragă Corneliu, că tot este

o dreptate ca după o mie de ani, decând acest popor românesc suferă toate robiile, să ajungă să conducă și el odată?“

I-ai răspuns:

— „Nu este adevărat, că de o mie de ani suferă aceiași oameni. Suferă fiecare 50—60 ani, cât trăiește, și apoi suferă alții!“

Nu am știut atunci ce să admir: ignoranța sau cinismul?

Numai când am aflat, recent, origina d-tale, mi-am explicat din ce adânc de suflet venetic isvorăște acest teutonic dispreț pentru suferințele de veacuri ale poporului român.

De unde, atunci, obrăznicia de a discuta romanitatea noastră a celor cărora nici la a treizecea generație în urmă nu ni se poate găsi un strămoș venetic, dumneata a cărei mamă este germană? Dumneata, în care vorbește sângele nemțesc, atunci când vrei să ne dai pe mâna germanilor hitleriști, cari abia cu 20 ani în urmă au măcelărit aproape un milion de Români?

Cum ai impertinența de a pretinde, domnule Codreanu, că publicând cu paginile de mare durere ale Neamului Românesc, care vorbesc despre asuprirea fanariotă și de uciderea marilor noștri voievozi, comit o „infamie față de neamul meu românesc“?

Dumneata ai nerușinarea să preținzi aceasta? Dumneata? Dumneata, domnule Codreanu, care în vreme în care 20.000 tineri erau schingiuliți în întreaga țară, în vremea în care alături de toți camarazii mei eu putrezeam în temniță la Jilava, în vreme ce Sterie Ciumetti cădea ciuruit de gloanțe, d-ta domnule Codreanu, te adăpostești în casa unei evreice, în casa evreiceii Cernăianu?

Nu ți-a fost, deasemeni, rușine să scri că ești mai drept-credincios decât noi toți Români și decât mine la capul copilului cănuia arde o candelă și străjuește o cruce, dumneata, care într'un moment de lasitate, teavându-ți libertatea, ai jurat strămb pe sfânta cruce că nu îl cunoști pe Dumitrăscu-Zăpadă, pe Zăpadă cu care numai cu un an înainte făcuseși o excursie pe muntele Rarău, mâncând din aceeași strachină cu el și dormind sub același acoperiș cu el?

Ai jurat strămb pe sfânta cruce și ai trimis la ocnă pe bietul copil!

Ți-ai trădat ostașul, și a scris el atunci pe zidul celulei sale: „Cu literă negre vei scrie pe zidul casei tale cuvântul „TRADARE“.

Bine ți-a spus fratele d-tale Horia:

— „Apăi bine, măi Corneliu, nu ești tu un mare ticălos? Când Beza ți-a scăpat viața nu i-ai găsit nici o pricină. Și acum când nu vrea să intre slugă la ciocoi și luptă împotriva generalului Cantacuzino, un om care nu

crede în Dumnezeu și înjură de lucrări sfinte, îi găsești lui Beza nod în papură, în loc să-îi recunoscător. Vorba Românilui: „Pe cine nu lași să moară, nu te lași să trăiești“.

Garda de fier o organizație de diversiune polițienească

Să trec acum, domnule Codreanu, la expunerea acelor chestiuni, care și d-ta recunoști că au format obiectul unor discuțiuni ample, timp de peste un an de zile, între noi amândoi.

Intr'adevăr, acum un an și jumătate eu ți-am prezentat, scris și verbal, retragerea mea din alianța pe care noi o încheiaserăm în 1930, d-ta în calitate de șef al organizației „Legiunea Arhanghelului Mihail“ eu în calitate de șef al grupării „Legiunea Națională“ și al tineretului țepist, alianță care a stat la baza formării frontului politic cunoscut sub denumirea de „Garda de Fier“.

M'am retras pentru că declarațiunile pe care le-a făcut d. Al. Vaida, fost ministru de interne la consiliul de război, că este „părintele spiritual“ al mișcării și chiar „nașul“ Gărzii de Fier, precum și declarațiunile dela Iași, că a sprijinit cu banii Ministerului de interne Garda de Fier, m'au pus în situația de a constata că d-ta m'ai mințit din prima clipă când ne-am cunoscut, spunându-ne celor pe cari ne-ai convocat în calitate noastră de șefi de tinere grupări politice că dumneata ai luat inițiativa formării acestui front tineresc denumit Garda de Fier.

M'ai mințit din prima clipă.

Am rupt, desgustat, raporturile cu d-ta, pentru că mi-ai făcut chiar ofensa de a-mi propune să i-au și eu bani dela interne așa cum ai luat d-ta; mi-ai propus să intru în Siguranța Generală a Statului, ca agent secret. Să spionez lumea pentru bani. Și să-ți dau și d-tale o parte din salariu. Așa cum mi-ai spus că au primit să facă, pe vremuri Comănescu, deunăzi ing. Ghica și alții și alții.

Știi cu câtă indignare te-am refuzat. Două luni de zile, ca urmare a acestei ofense, am intrerupt raporturile personale cu d-ta. După două luni ți-am trimis o scrisoare de rupere a relațiilor. Mi-ai cerut să nu mă retrag, în acel moment greu pentru organizația d-tale (abia plecase Steliescu).

Nu m'am retras public atunci, așteptând ca să fac aceasta când vei conveni și d-ta. Am fost cavalier.

Ministrul de interne, patronul Gărzii

Garda de Fier a fost organizațiune polițienească și a făcut numai acele acțiuni, cari au fost ordonate de ministrul de interne Vaida, iar luptătorii cari au activat independent au fost persecutați de d. Vaida și inde-

părtați de d-ta, d-le Codreanu, pentru că nimeni să nu se mai indoiască.

Acțiunile d-tale nu mai au, în lumina acestor destăinuiri, aureola martirajului, farmecul eroismului, voluptatea misticismului, ci poartă în ele blestemul faptelor făcute pentru arginții primiți.

Banii cari ard sufletul

La un consiliu legionar, ținut după ce d. Vaida a trădat secretul ajutoarelor materiale ce ți-a dat, d-ta, văzându-te descoperit, ne mai având încotro, ai confirmat primirea banilor, spunând: „Când am luat acei bani, am simțit pământul că se cufundă sub mine. De ce am luat acei bani? Nu trebuia să îi iau! Am simțit cum îmi ard mâinile“.

Ai simțit, cum ți ard mâinile? Dar cum îți arde sufletul nu simți?

Zelea și macedonenii

Nu ți răsună în urechi cum d. Vaida ți-a spus: „Ai făcut o greșală, d-le Codreanu, solidarizându-te cu Beza“ și ca să-l ascuți în procesul meu nu ai mai venit ca apărător, iar azi mă lovești? Banii aceia pe cari i-ai luat ca să mă lovești nu îți ard sufletul?

„Impotriva curentelor disolvante“

Atunci când se știe, că cu banii dați de d. Vaida, d-le Codreanu, făceai acele acțiuni pe care ți le ordona ministerul de interne, cum vei putea justifica că în vara anului 1933, după ce d. Vaida se rupese de d. Maniu, pe chestia constituțională, din 71 de județe, câte are țara, ai găsit cu cale, și d-ta și ministrul de interne, să faci propaganda tocmai și numai în jud. Alba, fieful electoral al dlui Maniu?

Banii aceia, îți ard numai mâinile? Sufletul nu?

Zelea și invalizii

Când te-am întrebat odată, domnule Codreanu, de ce ordoni să fie sprijinit „Frontul Românesc“ din care face parte C. Angelescu, care a lovit pe invalizi, d-ta mi-ai spus: „Vaida a dat ordinul“. Cum ai mai luat atunci bani dela cel care pretinzi că a lovit pe invalizi? Ce te-a făcut să îl aperi pe Angelescu? Vrei să lupți alături de el? Pentru asta lovește în mine? Va veni la d-ta autorul legii Dobrogei-Noi să cumpere un glonț ucigaș, împotriva mea. Și veți face târgul.

Zelea și muncitorii

Domnul General Cantacuzino a chemat la el pe mai mulți legionari și le-a propus, — pe linia învățămintelor ce ți-a dat d-tale d. Vaida, ca în schimbul sumei de 3000 lei lunar, ci să se ducă în fabrici, în uzine și în minele din

Ardeal, pentru a sparge solidaritatea muncitorilor exploatați.

Banii aceștia cu cari industriașii cumpără dela d-ta sufletele curate ale legionarilor și sufletele chinute ale minerilor moși, ale lucrătorilor bănățeni, ale muncitorilor români, nu îți ard sufletul?

Zelea și nicadorii

La Consiliu, d. Vaida s'a declarat împotriva Nicodoriilor. D-ta, întrebând de d. general Costandache, ai spus pe cuvânt de onoare, că nu ai știut nimic de fapta aceasta.

Nici asta nu îți arde sufletul?

Când vezi că azi știe toată lumea că ai lovit în toți aceia în cari ți-a arătat d. Vaida, dela care ai luat nu numai sfaturi, ci și bani, ce crezi că ți-a mai rămas bun de făcut, decât să îți pui pistolul în frunte?

Mercenarii industriașilor

Un alt temei al despărțirii mele de d-ta a fost prezența dlui general Cantacuzino, urmașul acelor greci ticăloși cari au însângerat neamul românesc de-alungul a patru secole, el însuși un om încărcat de multe și grele păcate față de poziția pe care noi o ocupăm în lupta Neamului românesc. Dl general Cantacuzino a făcut parte din multe consilii de administrație ale industriilor care jefuiesc țara, așa de exemplu din consiliul fabricii de zahăr ripiceni a bogatului „jidov” Zissu, și a făcut parte chiar după venirea în organizația noastră din consiliul de administrație al băncii tâlharului între tâlhari, „ovreiul” Blank.

Dacă ai voit să te vinzi pe d-ta Ministerului de interne, moșierilor, bancherilor și industriașilor, treaba dtale. Dar prezența unui ciocoi profitor de pe urma jafului băncilor și industriilor în fruntea organizației, nu a fost fără urmare pentru destinul mișcării naționale.

În luna Decembrie 1933 a venit la șeful ad interim al Gărzii de fier industriașul C. O. și i-a oferit 20 de mii de lei, propunându-i să găsească un legionar care în schimbul acestei sume să ucidă pe un alt industriaș, pe M. A., cu care C. O. era în ciocnire de interese.

D. general Cantacuzino a primit târgul, a încasat banii, și și-a dat cuvântul că se va face. Apoi m'a chemat pe mine și mi-a adus ofensa de a-mi da ordin să ucid în schimbul sumei pe acel industriaș.

Am refuzat.

Această „neexecutare de ordin” nu mi-a iertat-o ciocoiul niciodată.

Nici eu nu i-am iertat ofensa pe care ne-a făcut-o, de a crede că noi, legionarii,

suntem mercenari, că putem ucide pentru bani.

Faptul petrecut este de o însemnătate covârșitoare. Pornită din cabinetul ministrului de interne Vaida, cu banii ordinii publice, Garda de fier s'a dovedit în scurtă vreme a fi un docil instrument executiv în mâna clasei conducătoare. Era firesc ca să termine cu salariată direct a unuia și altuia dintre tentați.

Când d. Vaida a căzut dela guvern, au venit să ne tocmească bogătași. Ne-a luat în antepriză moșierii, bancherii, industriașii și agenții de poliție.

Cei din vechile cadre, în frunte cu Mihail Stelescu, care era secundat de elita elementelor combatante, s'au revoltat împotriva dtale, domnule Codreanu.

Căpitan de poteră

Tu nu ești, Codrene, nici căpitan de norod, nici căpitan de haiduci, ci căpitan de poteră.

Tu vei ucide țărani și muncitorii cari se vor ridica pentru dreptate.

Și căpeteniile lor te vei ucide.

Vei cobori în mormântul Istoriei cu rușinea de a te fi adăpostit, în timp de război, tu „căpitan” de oaste, în casa dușmanilor cari în acelaș timp ucideau și schinguiiau pe ostașii tăi.

Vei cobori în mormântul Istoriei cu dezonoarea trădării propriilor tăi frați de arme.

Vei cobori în mormântul Istoriei cu pata de a-ți fi asasinat ostașii devotați.

Vei cobori în mormântul Istoriei cu marea rușine de a fi încercat să asasinezi moral pe omul care ți-a scăpat viața, care pentru a salva viața ta, a primejduit-o pe a sa.

Nu ești, Codrene, pe linia destinului Neamului Românesc

Bancherii occidentali, — germani, francezi, englezi, olandezi, belgieni, pur sânge, — cari au investit capitaluri în țara noastră, și-au luat măsuri ca o industrie națională adecuată bogățiilor solului și subsolului nostru să nu se desvolte la noi, ci pururi să fim tributarii lor, cărora noi le furnizăm la prețuri de batjocură cele necesare hranei și materiile prime, pe care ei le prelucrează și ni le trimit la prețuri fantastice. La noi în țară chiar, capitalul străin edifică industrii pe care ei le conduc, — asigurându-și complicitatea unei bune părți din oamenii noștri politici, pe cari îi cointereesează la profituri sub forma la membri în consiliile de administrație, — industrii care exploatează munca funcționarilor, a lucrătorilor și a plugarilor producători de materii prime, dar cari jefuiesc până și de mă-

duva din oase pe bieții consumatori, marile masse populare, poporul român.

Și dumneata, domnule Codreanu, ce vrei să faci? Să alungi dintre intermediari pe bancherii ovrei, spre a-i înlocui prin greci, armeni, nemți: Vrei să-l înlocuești pe Goldenberg prin Malaxa, pe Aușnitt prin Orghidan, pe Herdan prin Garabet Aslan, pe Filderman prin Polihroniade, pe Schwarz prin Frumuzakis, pe Groedel prin Cantacuzim?

Asta ai înțeles dumneata din tot sbuciumul neamului nostru românesc? Că vor Românii să-și schimbe stăpânii? Că preferă pe fanarioși și pe armeni, pe leși și pe nemți, ovreilor? Că între jefuitorii închinători la „David-stern” și între asupritorii închinători la „Haken-creuz” preferă pe cei din urmă? A, înțeleg! Îți convine să dai aceasta interpretare mișcării naționale, — care nu s'a început și nu se sfârșește cu dumneata, — pentru că această interpretare este pe linia destinului dumitale.

Numai că, milioanele de locuitori ai acestei țări, milioanele de săteni și orășeni, nu pentru destinul dumitale s'au născut și trăesc.

nu pentru destinul familiei dumitale muncesc, ci pentru destinul copiilor lor luptă și sunt gata să se jertfească.

Nu ești, domnule Codreanu, pe linia destinului neamului românesc. Dumneata pregătești noi secole de asuprire și de exploatare acestui popor. Este linia de moarte pentru românism, linia acțiunilor dumitale.

Pe linia destinului Neamului românesc sunt milioanele de plugari, de lucrători, de cărturari, cari muncesc și luptă pentru a asigura o soartă mai bună generațiilor viitoare: sunt elementele combatante și elitele conducătoare care se gândesc să asigure mai binele fiecărui cetățean în parte, încăpând în inimi și în cugetul lor soarta tuturor conlocuitorilor noștri, — nu numai o minoritate de fanarioși, de levantini, de „heimatlos”, așa cum este în cugetul dumitale să înscăunezi la conducerea țării, în frunte cu dta, reinviind spui dta, — aristocrația, căreia țara a învățat să-i spună, cu ură și cu groază, CIOCOISM.

8 Martie 1936, București.

GEORGE BEZA

INSEMNAȚI

DI Iuliu Maniu și problemele zilei

DI Iuliu Maniu a făcut la 14 Martie presei foarte interesante declarațiuni, din cari reținem următoarele:

Confederația dunăreană

„... Continuă a crede, că pentru a asigura bună starea și liniștita dezvoltare statelor dunărene, și în special a Austriei, și în consecință pentru asigurarea păcii în Europa centrală, nu există altă soluție definitivă, decât confederația dunăreană, la care se vor alătura și alte state limitrofe, realizându-se o uniune vamală, o unitate valutară și măsuri uniforme de comunicație.

Evident, realizarea acestui plan, este azi, în urma situației internaționale grave, extrem de dificilă. Se pot face însă imediat alte înțelegeri foarte importante, cari vor îmbunătăți esențial situației economice dificilă a acestui stat.

Statele dunărene sunt azi împărțite în două blocuri: blocul statelor Micii Antante și al celor legate prin înțelegerea dela Roma. Aceste două blocuri trebuiesc apropiate și con-

cordate într'un sistem de comună înțelegere. Evident, că aceasta nu trebuie și nu se poate face fără Italia, al cărei consens este necesar, aceasta nu numai din punct de vedere politic, fiindcă Italia e în primul rând interesată la problema consolidării Europei centrale și la asigurarea independenței Austriei.

— Într'o organizare economică a Basinelui Dunărean nu poate fi nesocotită nici Italia, nici Germania. Pentru statele dunărene, și îndeosebi pentru România, legăturile economice și comerciale cu Italia și Germania sunt de o importanță hotărâtoare. Chiar în vederea acestui lucru trebuie realizată confederația economică a statelor dunărene, a căror scop nu va fi numai organizarea producției și a schimburilor de mărfuri între state, dar care va aduce cea realizată în raporturile cu alte state și în special cu Italia și Germania a unui teritoriu vamal sistematic organizat, cu o mare extindere și cu o mare putere de consumație. Astfel s'ar putea da mari perspective de dezvoltare economică Europei Centrale și de legături economice stabile cu Italia și Germania. Dacă România ar vrea să facă o politică egoistă, firește, că pentru România ar fi mai fa-

vorabil să facă o convenție egoistă întreprinsă direct cu Germania.

România însă nu are în vedere numai interesele sale, ci urmărește și interesele economice ale Europei și vrea să servească și interesele păcii. Interesele păcii europene însă nu se pot salvgarda, decât numai prin asigurarea bunei stări și a dezvoltării tuturor statelor dunărene. În urma acestei împrejurări România nu poate scăpa din vedere interesele celorlalte state din Bazinul Dunărean.

Examinând această problemă numai din punct de vedere economic românesc, ușor se poate constata, din datele statistice, că dintre toate statele dunărene, România plasează mai puține mărfuri în celelalte state din Bazinul Dunărean. Deci, din acest punct de vedere, e mai puțin interesată la problema organizării comunității economice a statelor din Bazinul Dunărean. Pe ea o interesează mai mult considerațiunile de pace și de liniște și posibilitatea de a realiza o sistematică și stabilă legătură comercială și economică cu alte state, precum și facilitarea circulației de mărfuri între noi și diferitele state sud-est europene.

Curântul democratic în România nu poate fi doborât...

— Firea tolerantă și blândă a poporului român exclude o mișcare antisemită serioasă cu caracter general. Mișcarea antisemită din nordul Moldovei și Bucovinei își găsește explicația în stările economice și sociale de acolo. Trebuie însă făcută deosebire între acestea și între străduința zadarnică a unor oameni politici de a imita dictatura antisemită din Germania, cari năzuințe n'au nici o importanță.

Dacă totuși s'au făcut simțite, aceasta este a se atribui sprijinului dat de guvernul Tătărescu, devenit evident cu ocazia ultimelor alegeri parțiale.

Curântul democratic și sentimentul democratic-naționalist e atât de puternic în România, încât el nu poate fi doborât printr'o năzuință dictatorială și de o persecuție a minorităților. Un asemenea sistem de guvernare nu s'ar putea institui în România decât printr'o lovitură de stat venită de sus, care însă multă vreme nu s'ar putea menține.

Democrația țărănească

La banchetul dat la 12 Martie în cinstea d-lui Dr. N. Lupu, în cuvântarea ce a ținut-o, dl ION MIHALACHE, președintele partidului național-țărănesc, a făcut următoarele aprecieri privitoare la democrația țărănească:

„... Noțiunea de democrație până acum

la noi nu este cunoscută. Noi am plagiat o pseudo-democrație. Democrația pământului nostru, a omului nostru, noi nu am avut-o, — noi creem această democrație.

Și această democrație nu însemnează nici gălăgie, nici mai ales anarhie. Însemnează discuții libere, dar însemnează și colaborarea disciplinată a tuturor forțelor vii și creatoare ale acestei națiuni dela sate și dela orașe; însemnează program, dar însemnează de aci încolo și o execuțiune unitară și o muncă încordată și disciplinată și a partidului și a țării. O astfel de democrație noi nu am cunoscut-o. Vom înfăptui-o noi în realitatea ei vie.

Inteligența, talentul, capacitatea de muncă a fiecăruia și caracterul dezinteresat, aceasta va fi contribuția pe care veți da-o prin partid țării și criteriile de selecționare.

Pe vișoarea proaspătă a țărănimii și a muncitorimii, cu eliminarea parazitismului social și bugetivor din corpul statului român — ori în ce clasă s'ar găsi acest parazitism — și încadrați de intelectuali, la cari ne-am adresat din primele momente și la care continuăm a ne adresa, — vom desăvârși organul nou menit să reformeze și să regenereze statul român.

DI Gh. Ionescu-Sisești și statul țărănesc

Postul ministru al agriculturii, dl Gh. Sisești, nu era un prieten al formulei Statului țărănesc. Constatăm cu plăcere, că dela situația de adversar a evoluat la aceea de a indica oarecari condiții necesare pentru ca acest Stat să se poată realiza.

Iată câteva pasagii din articolul „Statul țărănesc”, apărut în „Argus”-ul din 16 Ian. a. c.:

„... Stat țărănesc, unirea celorlalte clase în jurul clasei țărănești, precumpănirea intereselor clasei țărănești, care formează majoritatea, toate acestea nu se pot realiza în practică decât în cazul contopirii partidului cu statul și statul cu clasa, care a căpătat puterea prin partid. Telul care se desprinde, este deci statul totalitar, analog statului italian, german sau sovietic actual, întemeiat se înțelege pe realitățile românești.

Când a apărut în arena politică partidul național-țărănesc, a apărut ca un partid democratic, la stânga partidului liberal. Partidul liberal se așeza în constelația forțelor politice, la centru și la dreapta, în locul vechiului partid conservator, iar partidul țărănesc se așeza la stânga, ducând mai departe cuceririle democratice și liberale ale epocii.

Partidul țărănesc era astfel următor programului său, pentru că democrație și economie liberă sunt două noțiuni ce nu se pot despărți.

Economia îndrumată nu e cu puțință decât într'un stat cu comanda unică, într'un stat autoritar. Programul de azi al partidului național-țărănesc se

leapădă de ideea de autoritate, dar vrea să facă economie îndrumată.

Economia îndrumată, în compartimentul industriei și comerțului, nu se poate face, fiindcă forțele noastre economice, deși tinere, sunt mult mai capabile de creație decât forțele cărora partidele politice le încredințează misiunea de a îndruma, adică de a pune experiența și pricepera lor în locul experienței și priceperii particulare. Statul român, fie el democratic, fie autoritar, nu poate omori cu „etatismul” său „îndrumător” forțele economice libere, care sunt în curs de formare și care se călesc la școala aspră a vieții.

Ci partidul național-tărănesc vrea ridicarea țărânilor prin puterile ei proprii.

Aci este locul economiei îndrumate și aceasta trebuie să fie înțelesul statului țărănesc.

Statul țărănesc trebuie să exercite asupra țăranilor, spre binele lor, autoritatea, azi absentă. Nimeni, nici o altă forță politică (afară de cazul când s'ar înscăuna comunismul), nu ar putea exercita această autoritate, căci ea nu se mai poate exercita azi în România, decât în numele acelora, care au delegat-o pentru lungă vreme.

Tot așa statul țărănesc, ce ar fi să se realizeze, în numele țăranilor, trebuie să dea acestora lumină, încredere în muncă sporită și disciplină.

Căci să nu ne înșelăm: cauzele decăderii agriculturii țărănești și deci ale țărânilor sunt mai puțin împrejurările externe și mai mult aceste lipsuri lăuntrice ale clasei țărănești în România.

Lipsește astăzi acestei clase nu numai earta, dar încă încordarea maximă la muncă, avântul de propășire, instrumentul unor realizări colective în sate.

Daocă partidul țărănesc va reuși să vindece aceste lipsuri și să facă din clasa țărănească o clasă puternică economică, o clasă făuritoare de stat, va fi făcut cel mai bine neamului românesc“.

Di Sisești împărtășește deci formula Statului țărănesc. Are doar nedumeriri cât privește împăcarea democrației cu ideea de autoritate; între aceste două noțiuni nu există antinomie. Autoritate exercitată „în numele acelora cari au delegat-o”, — cum chiar d-sa spune, într-o perfect în cadrele democrației țărănești. Noi ne bucurăm, că un om priceput în economia agrară, cum este dl Sisești, rector al Academiei de Agricultură din București, împărtășește opiniile pe cari noi le-am reținut aci.

George Enescu

Revista noastră nu notează decât evenimente cu cuprins social, politic și economic. Dar, cu toate acestea, nu vrea să lipsească la marginea acelora, cari prin creațiunile lor de esență superioară contribuiesc la ridicarea prestigiului neamului nostru, în comunitatea universală a popoarelor. Maestrul G. Enescu este o glorie a românismului, un mesager al marilor însușiri ale neamului nostru printre popoarele civilizate ale lumii. De curând, la 13 Martie a fost la Paris premiera operei

„Oedip” a maestrului Enescu. Reținem câteva fragmente dintr'un articol al dlui Henry Malherbe, criticul muzical al marelui ziar parisian „Le Temps”, o autoritate recunoscută în discernerea textelor și valorilor muzicale:

„...Repetiția generală a lui „Oedip”, a cărui partitură e scrisă de marele muzician român, George Enescu, s'a dat la Opera din Paris, cu un strălucit succes. Acest eveniment, a cărui însemnătate trebuie prețuită, înseamnă o dată numai în istoria artei muzicale, ci și în istoria națiunii române.

Pentru întâia oară un compozitor român e admis să reprezinte o operă nouă, la Opera din Paris. E vorba de a înțelege sensul exact al acestei manifestări.

Azi, George Enescu ia loc printre numele glorioase ale artei lirice. Cinstea se răsfrânge asupra întregului popor român.

Muzica scenică, poezia orchestrală, drama simfonică sunt cele mai înalte expresiuni ale sufletului omenesc, formele cele mai înalte ale civilizației. Născute din tragedia antică, ele n'au putut fi împământenite decât de marile națiuni.

Datorită lui George Enescu, România nu mai are nimic de invidiat, chiar din punctul de vedere al spiritului, celor mai însemnate popoare. Posedă un muzician, cu faimă universală și care-i aduce o cunună ce îi era refuzată mai înainte. Se înalță la demnitatea celor mai înzestrate popoare civilizate. Sporește tezaurul ei de artă cu o luxoasă partitură ca „Oedip”, asemănătoare cu cele mai măndre capod'opere ale muzicii de teatru.

George Enescu a lucrat peste 15 ani la partitură. Nu veți găsi aci nici locuri comune, nici copia elegantă a formulilor tradiționale, grandilocvență, nici melodii fade spre a place marelui public. Muzica lui Oedip e de o majestate sălbatecă, de o exactitate pitorească, de un realism impresionant.

Suntem în fața uneia din cele mai magistrale simfonii, pe cari le-am auzit în teatrul liric.

George Enescu, ale cărui opere precedente (Poema română, Rapsodiile române, cele trei Simfonii, Octetul pentru coarde, Dixtuorul pentru instrumente de suflat), aparțin domeniului absolut al muzicii pure, nu putea decât să scrie o partitură construită după cele mai puternice principii ale artei sonore și ale unei riguroase unități organice.

Parisul, capitala muzicii, unde se făuresc toate gloriile artei și inteligenței, a dat o fastuoasă ospitalitate șefului școlii muzicale române. După victoriile ei pe câmpurile de bătălie, România repurtează cu Oedip, capo-

d'operă de o stranie și eminentă noblete, o victorie a spiritului, care o așează în rangul celor mai mari țări ale civilizației“.

Doctrina frontului românesc

Dl Voicu Nițescu dela Brașov a primit mandat să întocmească doctrina frontului românesc. Fructul euzetării sale a fost expus într-o conferință, pe care a ținut-o la Fundația Dalles, la București. Și iată ce a rodit mintea ageră și tuciuorio a d-lui Nițescu:

„Sufletul, care a încălzit poporul nostru a fost tradiția“.... „Alt element, care stă la baza ființei F. R.“ este credința noastră strămoșească“.... „Unul dintre titlurile Frontului este educația“... Apoi numerus valachiens... apărarea națională, grija pentru păstrarea unității naționale și... atât.

Il știm de mult pe dl V. N., complect lipsit de idei, repetând mereu câteva banalități, pe cari crede că le poate ridica la rangul de doctrină, rostindu-le baritonat și încrunțat. Acest om este unul din cele mai sărace spirite și inteligențe ale vieții publice românești. Au vrut probabil să-i joace camarazii politicii vre-o farsă incredințându-i sarcina de a vorbi despre doctrina Frontului? Numai așa se explică etalarea vorbelor goale și răsuflate din sala Dalles.

Invățământul agricol rural în Cehoslovacia

In „Argus“-ul din 13 Februarie dl A. Tălășescu publică un articol cu titlul de mai sus, din care reținem:

„...In vechea Austrie nu exista nici o școală de agricultură de Stat. In teritoriile Slovaciei și a Rusiei, subcarpatine actuale, existau 9 școli de agricultură ungare, administrate de ministerul agriculturii dela Budapesta.

Cehoslovacia, independentă, a incredințat organizarea tehnică a școalelor sale ministerului de agricultură, iar administrația școalelor provinciale a rămas tot în sarcina autonomiei provinciale.

Numai învățământul agricol superior a rămas sub autoritatea și controlul ministerului instrucției publice, pe când învățământul agricol inferior din Slovacia și Rusia subcarpatină depinde, în întregime, de ministerul agriculturii. El este organizat astfel, încât să asigure, în primul rând cunoștințe practice tinerimei dela sate, aceea, care vor exploata proprietățile proprii, ținând seamă de dezvoltarea culturală și economică a populației din regiune.

S'a procedat la o reorganizare complectă a învățământului agricol inferior cehoslovac. S'au creat tipuri și categorii noi de școale, dând posibilitatea specializării, ținând seamă de rezultatele experiențelor locale.

Invățământul agricol cehoslovac, urmărește două scopuri:

1. Formarea profesională a tinerimei, carei este incredințată, și întinderea propagandei agricole.

Din acest punct de vedere putem judeca sarcina foarte importantă a școalelor de agricultură neapărat trebuincioase și agriculturii practice și pentru vulgarizarea științei agricole.

Foarte interesant și folositoare sunt școlile de gospodărie agricolă de fete, numite și școale menajere rurale care împărtășesc o învățătură potrivită nevoilor și condițiilor vieții rurale.

Programele învățământului sunt stabilite astfel ca pe lângă o cultură generală, elevele să ajungă bune gospodine și bune mame.

Se predau cursuri din toate domeniile economiei rurale și domestice. Instrucția civică, pedagogia, igiena și buna cuviință nu sunt deloc lăsat în părăsire.

Elevele se obișnuiesc cu lucrările casnice, cum sunt: cârpițul, spălatul, călcatul, bucătăria, conservele alimentare, croitoria.

Se dă o deosebită atențiune creșterii păsărilor, a porcilor, a vitelor, a lăptăriei, a grădinăriei. Studiul acestor materii speciale este complectat prin exerciții practice pe teren. Pentru complectarea cunoștințelor profesionale, se organizează excursiuni la întreprinderile cooperatiste, la fermele agricole, la diferite întreprinderi industriale, expoziții, muzee, etc.

Regimul școalelor de gospodărie agricolă este întotdeauna internatul. Această cerință este de nevoie pentru foarte multe motive și rezultatele sunt totdeauna foarte bune. Durata studiilor fiind scurtă, șase luni la un an, școala fără de internat nu ar obține rezultatele așteptate.

Școlile de gospodărie cehoslovace sunt din cele mai vechi din Europa. Cea dintâi școală de gospodărie din Boemia s'a creat în 1807, școala din Micravia la Kromeritz, e din 1884. După războiul numărul lor s'a mărit foarte mult. După statisticile oficiale, Cehoslovacia are 4 școli de gospodărie agricolă inferioară cu durata cursurilor de doi ani; 21 de un an, 5 de un an cu două cursuri și 17 de vară.

Tineriile cehoslovace, mai au înlesnirea de a urma cursuri de gospodărie agricolă, organizate de către Consiliul Agricol Provincial. Cunoștințele speciale în horticultură, sunt dobândite la școlile de horticultură de fete la Kře, lângă Praga.

Trebuie deasemenea să menționez utilitatea școalei populare mijlocii, adică a învăță-

mântului agricol liber. Cursurile (în de obicei 2 luni iarna.

Nu pot da aici toate anănunțele. Dar și din cele ce am arătat aici, se poate vedea că în Cehoslovacia se pune foarte mult interes pentru formarea bunelor gospodine, ca și în Bulgaria, de altfel, unde am întâlnit cam aceeași organizație, dar mult mai întinsă“.

Țărani din Polonia în lupta politică

De D. MOLDOVAN a tradus pentru „Dreptatea“ un articol din „Prager Presse“, închinat recentului congres țărănesc din Varșovia, din care publicăm fragmentul următor:

„... Diferitele partide țărănești din Polonia, care se combăteau între ele, din cauza unor deosebiri programatice, s'au desmeticit și au fuzionat, în anul 1931, punând bazele actualului partid unit al poporului, care este singurul partid, care reprezintă interesele țăranilor din Polonia. Actualul „partid unit al poporului“ din Polonia cuprinde:

1. fostul partid țărănesc numit „Piast“, condus de Witos, fost prim-ministru, și care acum e în surghiun; 2. partidul radical al poporului, numit „Wyzwolenie“ și 3. partidul țărănesc, numit „Stronnictwo Chłopskie“.

Datorită acestei fuzionări, partidul unit al poporului a devenit cea mai numeroasă grupare opoziționistă în Sejm (parlament), care a jucat un rol important și în parlamentul trecut, cu toată marea majoritate pe care o avea în el, „blocul parlamentar“ al guvernului.

Atunci când s'a introdus în Polonia noua lege electorală, care prevede în alegeri sistemul unui singur partid, reprezentanții partidului unit al poporului n'au putut pătrunde în parlament. Acest nou partid al țăranilor s'a pus însă pe „muncă pe teren“, cu energie mare, pentru a organiza masele țărănești politicește. Acest partid a avut la sate succese mari, după o muncă de numai câteva luni și acum poate spune că a organizat și a consolidat politicește masele țărănești, lucru care a putut fi constatat cu prilejul celui de al treilea congres al Partidului Unit al Poporului, care a fost ținut acum câteva zile, la Varșovia.

Din felul cum s'a desfășurat acest congres, s'a putut da o străduțită dovadă, că masele țărănești din Polonia, cu toată criza și greutățile grozave, care stăpânește satele de mai mulți ani, această țărănime este hotărâtă să părăsească pasivitatea de până acum, cerând ca să i se dea partea cuvenită și din puterea statului.

Cele mai de seamă cereri ale congresului au fost următoarele, din punct de vedere al politicii interne: 1) formarea unui guvern prin votul și voința poporului, care să aibă încrederea țării; 2) amnistia politică pentru cei cari stau în închisoare și îndeosebi pentru condamnații dela Brest; 3) desființarea lagărilor de concentrare din Breza Kartuska, unde sunt ținuți închiși oameni politici din partidele țărănești; 4) dizolvarea actualului parlament și facerea unor noi alegeri pe baza unei legi electorale democratice; 5) schim-

barea actualului constituții și 6) poporul să ajungă din nou în puterea drepturilor pe care le-a avut.

Din punct de vedere al politicii externe, congresul a cerut următoarele: 1) îmbunătățirea legăturilor cu Franța; 2) lichidarea fără întârziere a conflictului dintre Polonia și Cehoslovacia, trebuind să se ajungă la o „înțelegere dreaptă și cinstită“ între aceste două țări; 3) limpezirea legăturilor Poloniei cu Germania, pe temeiul drepturilor egale și fără a i se face Germaniei o concesiune specială și 4) păstrarea unor legături bune, dela vecin la vecin, cu Rusia Sovietică.

Hotărârile din punct de vedere economic al acestui congres a Partidului Unit al Poporului (țărănesc) au avut drept scop principal exproprierea, fără plată, a pământurilor pe care le stăpânesc boierii și împărțirea pământurilor statului la țărani cari nu au deloc pământ.

Hotărârile acestui de pe urmă congres a Partidului Unit al Poporului (țărănesc) dau dovadă de o însemnată radicalizare, adică trecerea mai la stânga, din punct de vedere economic și social, față de celelalte două congrese ale acestui instrument de luptă politică a țăranimii din Polonia.

Aceste gânduri au fost tălmăcite cel mai bine în acel congres, de către Ratai, fost președinte al parlamentului policesc și vice-președinte al lui Witos, spunând: „Mișcarea țăranilor din Polonia nu va ajunge nici unealta clericalismului, nici a Marxismului (comunismului) și nici a fascismului (hitlerismului). Scopul pe care îl urmărim noi este democrație, din care pricină noi nu putem merge la un loc cu fascistii (hitleristii). Noi luptăm împotriva oricărei dictaturi și nu putem fi deci tovarăși de luptă cu aceia cari preamăresc și vor să introducă dictatura. Prieten și tovarăș firese al țăranului este muncitorul. În lupta noastră pentru democrație așteptăm și cerem întregul sprijin al clasei muncitoare“.

Constituirea secției tineretului universitar naț. țăr. la Iași

Luni, 16 Martie s'a constituit la Iași secția tineretului universitar. Au luat parte câteva sute de studenți dela toate facultățile. Intre alții oratori a vorbit d. prof. univ. Gheorghe Zane, secretarul general al tineretului naț. țăr. din Moldova. D-nea a restit o cuvântare despre activitatea studențimii pe țărâm social.

„Chestiunile principale, care se pun înaintea conștiinței dvs. trebuie să fie două: pregătirea intelectuală, care trebuie să primeze și directiva ideologică pe care trebuie s'o urmați. Ați înțeles că aspirațiunile unui veridic intelectual român nu pot fi rătăcirea pe căile stărilor ale extremismului fascist sau hitlerist. Ați înțeles că misiunea pe care trebuie să ne-o asumăm, în faza actuală de evoluție a poporului român, este ridicarea națiunii noastre prin eliberarea ei de sub orice formă de exploatare. Ați înțeles că toate forțele trebuie con-

centrate pentru întărirea libertății și înlăturarea tiraniei, utilizate pentru dreptatea socială.

Înțelegând astfel sensul luptei noastre, ați simțit ca și noi, că țărănismul poate satisface cea mai înaltă nevoie de ideal și totodată cea mai puternică trebuință de real.

Avem convingerea nestrămutată — a încheiat d. prof. Gh. Zane, — că ceiace va asigura biruința finală a acțiunii noastre nu este sprijinul ce îl poate da forța brută, ci forța ideilor care alcătuiesc credința care o sprijină”.

Experiența belgiană între democrație și dictatură

Experiența Van Zeeland este, în mijlocul amenințărilor de dictatură, încercarea — curajoasă — de salvarea democrației. Fenomen economic dar și fenomen politic. Preocuparea de interesele celor mulți, dar, prin aceasta — și formula de apărare a libertăților. Îmbunătățirea stării materiale și salvagardarea demnității omului. Penetrațiunea economiei în politică sau reflexul politic al economicului. În orice caz — și la fel cu experiența Roosevelt — o dată.

*

În momentul căderii guvernului Theunis, situațiunea economică a Belgiei mergea spre prăbușire. În 1934, din 7334 societăți pe acțiuni, trei mii lucrau — proclamat — în pierdere. Datoriile obligatoare ale acestor societăți treceau dela patru miliarde de franci în 1929 la zece miliarde de franci în 1934. Producțiunea industrială anuală pierdea în aceiaș epocă, față de producțiunea de bază 1923—1925, cu 42 la sută. Valoarea medie a tonei exportată scădea dela 1251 franci la 685 de franci. Valoarea exportului de produse textile s'a micșorat dela circa patru miliarde la circa un miliard. Media importațiilor se prăbușește. Media exportațiilor acuză și ea aceeaș scădere amenințătoare. Cifrele sunt cunoscute. Prinul ministru le-a citat. Gazetele și revistele de specialitate le-au reproduș. Situațiunea era grea și amenința să devină tragică. Diminuarea volumului exportațiilor provoca creșterea șomajului. Șomajul micșora puterea de consumațiune. Micșorarea puterii de consumațiune accentua restrângerea producțiunii. Restrângerea producțiunii greva șomajul. Suconsumație în interior. Dificultăți — din cauza monetei sau din cauza evoluțiunii spre autarhie — la export. Economia în declin. Perspective de mișcări de stradă. Amenințarea dictaturei. Răspântie.

*

Ministerul Theunis demisionează la 19 Martie. După negociațiuni îndelungi, Van Zeeland reușește să constituie un guvern de uniune națională. Minister de uniune națională, însă cu patru liberali și cinci socialiști. Printre socialiști Vandervelde ca un simbol și Henri de Man ca un program. „Planul muncii“ și autorul lui. O energie. Un ideal. Un om.

*

Participarea socialistă era de altfel condiționată de acceptarea „planului muncii“. Congresul partidului muncitoresc belgian declara, în 1933:

„Congresul decide ca partidul muncitoresc belgian să înceapă imediat lupta pentru cucerirea puterii, pe toate căile constituționale, în vederea realizării Planului și hotărăște să nu ia în examinare nici o participare la constituirea unui guvern, care nu ar adera la

planul muncii ca un program de execuțiune imediată“.

Intrarea socialistilor în guvernul Van Zeeland are, așadar, o semnificație precisă. Guvern de uniune națională, dar cu preponderența „stângii“. Guvern de uniune națională, dar guvern nu de apărare, ci de renovare. Guvern de uniune națională, dar guvern nu în favoarea câtorva, ci în favoarea celor mulți. După o caracterizare care din politic a intrat în antologie:

.... cel mai mare respect, care se poate arăta clasei muncitorești, este de a-i da de lucru și de a o sustrage umilinței ajutoarelor. De aceea suntem cu guvernul, care cere plinele puteri, pentru că credem că după ce va fi obținut încrederea parlamentului, va căuta să obțină și încrederea poporului. .. Suntem cu d-voastră împotriva timoraților; suntem cu d-voastră împotriva întârzițiilor; suntem cu d-voastră împotriva prejudecăților și împotriva trecutului; suntem cu d-voastră cu tinerețea, cu îndrăzneala, cu viitorul.... Suntem cu d-voastră, fiindcă declarațiunea ministerială ne-a dat impresia că veți substitui însfârșit desperării, optimismul. Și încrederea într-o țară, care vrea muncă și pâine“.

tinerețea. Indrăzneala. Viitorul. Forțele de renovare împotriva forțelor de imobilitate. Planul în locul depresiei. Și preocuparea — preocuparea largă, generoasă și fecundă — de soarta oamenilor — a tuturor.

Principala idee a lui Henri de Man este naționalizarea creditului. Distribuiriunea creditului trebuie să fie orientată nu de interesele particulare, ci de interesele colectivității. Nu este vorba de o etalizare. E vorba ca monopolul privat, astăzi existent, să fie transformat în serviciu public. După cum s'a spus, puțin transfer de proprietate decât transfer de autoritate. Tehnic, planul muncii prevede crearea a cinci comisariate economice, ai căror titulari vor fi inamovibili pe perioada de trei ani în cursul căreia planul trebuie să se realizeze. Miniștrii departamentelor economice vor forma un consiliu al comisarilor, responsabil de refacerea economică. Sub supravegherea și după directivele acestor comisari se va produce naționalizarea și controlul lanțelor. Naționalizarea creditului nu este totuși decât un mijloc. Ceiace trebuie să se realizeze prin distribuiriunea rațională a creditului, este o producțiune, care să absoarbă șomajul și prin aceasta o prosperitate, care să excludă subconsumațiunea. Deci o politică economică orientată spre expansiune. Mărirea puterii de consumație a masselor. În vederea intensificării producțiunii, degrevarea de sarcinele financiare și fiscale. Doctrină transformată în realitate. Ideologie devenită act. Lucrări de doctrină exprimate în declarațiuni ministeriale.

*

Guvernul Van Zeeland decretează reducerea valorii monetei. Din beneficiul reevaluării stocului de aur, cea mai mare parte e oferată unui oficiu de reconstrucțiune economică. Oficiul va favoriza crearea de industrii noi. Va acorda facilități de credit întreprinderilor în suferință. Va încuraja industriile de exportațiuni și va iniția — și finanța — o politică de lucrări publice menite să resoarbă șomajul. Câteva aspecte, dintr'un program mai vast. Câteva manifestări dintr'o serie care se încadrează într'o politică. Începuturile unei experiențe care, prin contagiune, ar putea deveni hotărâtoare.

*

Înainte chiar de a-și produce rezultatele, experiența Van Zeeland are o valoare de simbol. Ea dă expresiunea — și valoarea subzistă indiferent de concepțiunea fundamentală spre care ar merge preferințele doctrinei lui Man, care proclamă, că:

„... socialismul trebuie să facă o politică de anti-criză, iar nu să nă mențină într'o atitudine de expectativă considerând crizele ca paranteze în evoluțiunea regimului capitalist; această politică de anti-criză

trebuie să tindă la un minimum de reforme, pentru a adapta consumațiunea posibilităților de producțiune....; socialismul trebuie să înceteze de a grupa numai interesele clasei muncitorești să urmărească realizarea frontului comun al tuturor victimelor crizei, dela țaran la clasele mijlocii și la intelectuali; trebuie substituit concepțiunii exclusiv negative a revoluției o concepțiune pozitivă și constructivă”.

Voința omului împotriva legilor economice. Energia fiecăruia dintre noi împotriva fatalității. Precipitarea — sau răsturnarea — evoluției. Și totul cu salvarea demnității noastre esențiale. Drepturile omului. („Adevărul“, C. L. F.)

Tărănimea germană

Prezentăm traducerea articolului cu titlul de mai sus, publicat de A. Lenk, în oficiosul hitlerist dela „München, „Völkischer Beobachter“, nu pentru că am împărtăși punctul de vedere german în problema țărănească, ci pentru a arăta ce importanță se dă pretutindeni marelui probleme a încadrării țărănimii pe primul plan în structura statului modern. Iată articolul:

Orașanul vede din ce în ce mai limpede, că problema unei țărănimii germane sănătoase este de cea mai mare importanță, mai bine zis, este o problemă vitală pentru întreg poporul german. Tendința de încadrare, exagerată în sisteme, a văzut în agricultura germană o profesiune a cărei prosperare sau redresare, a cărei drept la existență depinde numai și numai de venitul, de rentabilitatea acestei ramuri de producțiune. Prin acest fel de sistem nu a fost greu de dovedit nerentabilitatea agriculturii germane, fiindcă puteam mai ieftin acoperi toate trebuințele noastre vitale prin produsele străine, decât ne era posibil prin ale agriculturii noastre.

Acele sisteme, marxismul și liberalismul, cari nu aveau nimic comun cu realitățile germane, cari însă au creat această stare tristă, au combătut umăr la umăr țărănimea germană. Ambelor le-a fost mai pe ușor plac să înlocuiască așezările țărănești, moștenite din tată în fiu, cu fumegânde coșuri de fabrici și să mărească considerabil numărul proletarilor desrădăcinați.

Însă fără o țărănime sănătoasă o națiune se prăbușește. Recunoaștem noi înșine cum deschidea abisul în fața poporului nostru, dacă intențiunile acelor „mari“ economiști țarari au fost reușite. Acea țărănime germană liberă și mândră a fost orbită de splendoarea orașelor. Începu un *exod spre oraș* cu speranța încrezătoare, că prin muncă, prin un salariu bun să-și poată crea o situațiune mai bună în viață. Nu trebuie să se întâmple ca muncitorul vrednic din ateliere, pornit dela țară în iluzia unui „traiu mai bun“, să fie pecetluit de proletar.

MUNCITORII ȘI ȚĂRANII sunt entități de bază ale poporului nostru. Amândoi trebuie să stea la locul lor, muncitorul în atelier, țaranul pe brazda sa. Ambii sunt factori ai vieții. *Ambii au îndatoriri unul față de celălalt.*

Aceste principii (elemente) ale unei economii germane, n'au fost luate în seamă de sistemele trecute (părăginite), ba, dimpotrivă combătute.

Prin *exodul rural* al țărănimii și prin încadrarea ei în viața industrială a crașului s'a format aci un excedent de muncitori în vreme ce proprietatea țărănească se desființase. Și de o parte și de altă se creia printr'un sistem, sărăcia, o stare care înăuntru privityca dupte, iar economiceste ducea la completa ruină. Dacă prin această evoluție populația se destrămă decadele statului trebuie să piară; căci în hotarele lui locuiește un popor muribund. Politica aguară național-socialistă a văzut limpede, cum poate fi rezolvată această problemă de viitor a națiunii germane.

Dacă marxismul propovăduiește desrădăcinare și libertate supranațională, național-socialismul a dat ideea de sânge și pământ. În suș Adolf Hitler a spus: „*Ori va fi Germania o țară a țărănimii, ori nu va fi deloc*“. *Aici zace de acum viitorul imperiului german. Fără o țărănime sănătoasă, legată de pământul ei, Germania nu va putea exista.* Dacă avem o masă curat germană, atunci trebuie să fim mulțumitori tocmai țărănimii. Această pătură nu s'a amestecat prin nimic cu rassa iudaică. Numai simțul sănătos al țaranului a zădărnicit accesul jidanilor în casa țărănească germană. Politica național-socialismului tinde să elibereze pe țaranul german de sclavia cămătăriei capitalului băncilor evreiești, să readucă la țară pe cel ce și-a părăsit pământul, și să înzezeste pe țaranul vrednic pentru a-l răsplăti de lipsurile și osteneala sa. Național-socialismul garantează țaranului german prin legea de succesiune (Erbhoff gesetz) proprietatea pământului pentru veșnicie. Să nu se mai întâmple ca ogorul câștigat prin sudoarea lui, prin grijile, prin legătura organică cu propriul pământ să fie obiectivul de speculare a spiritului mercantil evreesc.

Dacă noi, ca național-socialiști, asigurăm țaranului pământ și moșie, o facem pentru că noi vedem în aceasta, așezarea temeliei poporului german. Nu numai ca întreprinzător și ca gospodar al curții lui trebuie să se consilere țaranul, nu, el este răspunzător înaintea poporului și a statului ca depozitar al credinței.

Pământul german i-a fost incredințat lui. El trebuie să-l lucreze mai bine, ca să aibă ce culege. El e răspunzător de formarea vieții

națiunii, el este mai mult decât administrator, el este țăran, țăran prin misiune, hrănit al națiunii (generator). Și astfel vedem limpede, că o țărănie ruinată ar fi echivalentă cu pieirea întregii națiuni. Și ca național-socialiști mai vedem că: credirea celui de-al 3-lea Reich va avea numai atunci succes, dacă-l întărim și-l facem sănătos pe țăranul german.

Națiunea germană este legată de pământ. Și astfel vrem noi, național-socialiștii, să arătăm muncitorului în zilele lui libere, nu numai frumusețea țării sale, ci ne facem o datorie din a dăruii muncitorului german un petec de pământ, prin care abia i-a contact cu ideea de sânge și pământ. *Muncitorii și țărani sunt temelii*, luptători ai statului și ai poporului german.

Prin propovăduirea iubirii și înțelegerii pământului lor, îi creștem pentru unitatea națională, pentru viitoarea Germanie.

S. O. S. — Satul strigă după ajutor Stări, la sate, în Polonia

Ian Viktor serie în „Illustrovany Kurjer Codzienny“, că în Polonia, țăranul nu are sare la tăietul porcului și că nu cumpără decât câteva bucăți de chibrite, pentrucă nu-i ajung banii pentru o cutie întregă. Să nu fie aceasta peste măsură de exagerat?

Nicidecum, e numai o mică parte a groazniciei realității. Să facem o plimbare prin satulețul nostru, dar cu prudență, ca nu cumva să ne pierdem bocancii prin noroiu. Batem la prima colibă dela marginea drumului. Ușa zăvorită nu se deschide. Ne izbește un aer sufocant și o duhoare care ne ia aproape respirația. Și de ce nu se aerisește? E prea păcat de bună-tatea de căldură. A se cumpăra lemne e cu neputință. Abia de adună copii câteva surcele.

În mijlocul camerei stă o femeie cu față sură și ochi triști și ne privește întrebător. Cei trei pereți ai camerei sunt înconjuțați de lavițe late. În fața geamului e o masă, sub tavan, deacurmezișul încăpării o prăjină de care atârne zdrențe.

Acesta e tot aranjamentul. La masă un băiat de 12 ani se trudește cu lecțiile de școală. Doi copilași se târăse pe podeaua goală de lut. O fetiță ceva mai mărișoară își face de lucru în jurul vetrii. În colț stă o bătrână.

Și unde se doarme? Păi, pe lavițe, pe podea. Se așterne blana sau puțin fân. Numărăm oamenii cari se adăpostesc în această încăpere: cu soțul, sora acestuia și copilul ei, sunt nouă.

Și ce se gătește? Rușinată, femeia ridică capacul de pe oala de pământ și vasul de fier: supă de varză acră, cartofi, și pentru copii câțiva morcovi, totul fără

un pic de untură și abia, abia sărat. Oare nu au oamenii un porc? Doar porcii sunt acum atât de ieftin, încât nu se plătește să-i vinzi; țărani îi tae pentru ei, pentrucă să aibă untură și slănină!

Alaltăieri au vândut un porc de 120—130 kgr., 29 zloți au luat pe el. Aproape plângeau, dar le trebuiau banii. Băiatului îi trebuiau pîngele la ghețe; nu mai putea merge la școală. Și apoi trebuiau plătite dările. Doamne, dările acestea! Și apoi trebuiau cumpărate sare și petrol — și pâine.

Și cum e în coliba aceasta, așa e pretutindeni! Doar că pe o altă vatră fierbe în loc de supă de varză acră, arpăcaș în apa curată și în colț este un pat sărăcăcios. Dar o perină nu se va găsi atât de ușor în satul întreg.

Ian Viktor serie, că portăreii le iau țărănilor cu nemiluită sculele agricole. O vizită la percepția vreunei plase județene arată munți întregi de rășnițe, tocătoare de pae și alte instrumente agricole cari sunt îngrămădite în prag și pe scări. Ele opresc doar drumul.

Și cum stăm cu legea de iertare? La adunarea asociației micilor agricultori polonezi din Lemberg un țăran din cercul Ruda zise: „Eu nu sunt un învățat, sunt un simplu țăran, de aceea vă întreb pe D-voastră, domnii învățați, cum e aceasta așa? Lmuriți-mi lucrul: mereu se fac legi și legi nouă, fiecare trebuind să ne fericască și totuși nouă ne merge tot mai rău. Agricultura este acum ca-și un bolnav, care primește dela doctor tot doctorii mai tari. Dar doctoria se adeverește de prea slabă. Bolnavul se prăpădește din ce în ce. Acum chirurgical stă lângă el cu cutitul. Li va fi mai bine după operație?”

Noi ne-am îndatorat când grâul era plătit cu 50 zloți și vaca cu 600—700 zloți. Acum când grâul este 17 zloți și vaca sub 100 zloți, ne este cu neputință să ne plătim datoriile. Noi plătim bueros dări și ne-am amortiza datoriile, dar trebuie să obținem prețuri corespunzătoare pentru grânele noastre și pentru animalele noastre.

Așa vorbea un biet țăran, cuminte și cu prezentă de spirit și sala întreagă l-a aclamat. Firește, țărani trăsesc. Fețele lor devin din ce în ce mai palide, și ochii copiilor lor se adâncesc din ce în ce. Tuberculoza și rahitismul domnesc. Dar ei trăiesc. Mai au soarele strălucitor pentru care nu trebuie să plătească nimic și uneori se mulțumesc chiar la câte un ospăț doar cu spirt denatrat. Și pentru distracție e vorba să ni se dea în curând cărți!

Suntem nespūs de mulțumitori pentrucă nu suntem uitați. O distracție instructivă ne va face foarte bine“.

Mizeria țărănească, după cum se vede, nu este numai la noi. Problema țărănimii se pune pretutindeni. Este vremea ca politica tuturor țărilor să acorde acestei mari probleme toată atențiunea.

RUGĂM STĂRUITOR PE CITITORII REVISTEI NOASTRE
SĂ NE TRIMITĂ NEÎNTĂZLAT ABONAMENTUL PE 1935 ȘI 1936!

P. Nemoianu: Comerțul de animale al României. Libr. Pavel Suru, București, 1935. Prețul 100 lei. Pag. 222.

Desigur, că una dintre principalele probleme ale orientării noastre economice este și aceea a creșterii animalelor, pentru că dintre produsele agricole propriu zise animale, creșterea de animale este mai rentabilă.

Dr. Nemoianu, în cartea cu titlul de mai sus, analizează această problemă în funcție de trecut. Rolul important, ce l-au avut Principatele Române, în comerțul mondial de animale, războiul vamal între Austro-Ungaria și România și repercusiunile acestuia asupra producției de animale în Principate, etc. Concluzia ce se desprinde din aceste capitole în care se studiază trecutul, este că, Principatele Române au jucat un rol important în ceea ce privește creșterea animalelor, și că este greșit ce cred unii „economisti români”, că pe aceste plaiuri rolul prim l-au avut cerealele.

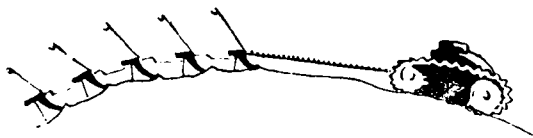
În capitolele următoare, autorul arată — bazat pe date culesc cu cea mai mare grijă — exportul de animale din timpurile noastre și factorii de care este determinat și orientat acest export. Arată piețele principale ale produselor noastre (Austria, Cehoslovacia, Germania, Italia) și greutățile ce le întâmpinăm pe aceste piețe din cauza restricțiilor. Ca o soluție a acestei probleme, Dr. Nemoianu ne arată în următorul capitol, posibilitățile de creare de noi debusee, și de ce factori ar fi influențate aceste debusee pe piața: Franceză, Grecească, pe urmă în Egipt, Palestina, Anglia, etc.

În partea ultimă a cărții se ocupă de regiuni economice, ca Mica Antantă economică, Confederația țărilor dunărene, înțelegerea balcanică, Acordul de la Roma și influențele acestora asupra comerțului de animale al României. După aceasta arată posibilitățile tehnice și de finanțare a exportului de animale, intensificat prin diferite mijloace.

Ultimul capitol este rezervat comerțului intern de animale, în care studiază: Târgurile de consum, Organizarea acestui comerț, Politica prețurilor, Posibilitățile de ridicare a standardului de viață a poporului român printr-o politică agrară bună, care să dea mare importanță creșterii animalelor. Consumul general al capitalei este destul de interesant — văzut în lumina cifrelor pe cari ni le arată autorul.

Cartea Dr. Nemoianu, nu numai că este interesantă, dar este foarte utilă și pentru acei cari decid asupra orientării noastre economice.

Augustin Tătaru

COMITETUL DE REDACȚIE:

AX. S. BANCUIU, GH. DRAGOȘ, I. GHEȚIE, V. JINGA
A. MIHALCA, I. OANCEA, PAVEL PAVEL, A. POPOV
B. SCHIOPU, C. SUCIU, A. TĂTARU

ABONAMENTE 60 LEI ANUAL
DE ONOARE 300 LEI

Redacția și administrația:
Prof. VICTOR JINGA, Calea Mareșal Foch 63, Cluj

Redactor responsabil: Dr. GH. DRAGOȘ

Tipografia Națională S. A. Cluj, Rtr. Segina Maria 36

„Sociologie Românească”. Director D. Gusti. An. I, No. 2, 1936.

Această revistă este scoasă de Institutul Social-Român, de sub conducerea D-lui Prof. D. Gusti și este închinată vieții sociale dela noi. Încă dela No. 1, Dr. Gusti a lămurit în articolul ce poartă titlul revistei, sensul și tendința nu numai a revistei, dar a întregii orientări sociologice dela noi. „Am socotit că pentru România întregită, în căutarea unei realizări depline a misiunii ei, ca popor, sociologia poate să aducă un ajutor hotărâtor”, de aceea „cercetările monografice și-au propus în chipul acesta, dela început, cunoașterea țării”. Cu aceste premise — anemic schițate aici, din lipsă de spațiu, — revista D-lui Gusti va aduce un însemnat aport în cunoașterea realităților dela noi.

Ultimul număr aduce un material bogat în legătură cu probleme de sociologie. Dr. Gusti trasează câteva concluzii în legătură cu „Invățăminte și perspective” din munca echipelor studențești.

Cel mai interesant articol este al D-lui Georgescu cu privire la „Problema alimentației țărănești”.

În domeniul monografiei în numărul de față se ocupă de satul Sânt (Jud. Someș). Cronici și Recenzii importante.

Gândul vremii, an. IV, No. 1-2, Ian. 15-Februarie 15. — În articolul: Intre național și social, d. Octav Hallunga arată necesitatea de a împerechea aceste două noțiuni în viața publică și în gândirea noastră. Naționalismul cerut generației noastre este nu un naționalism șgornotos, ci un naționalism social. „Uitați-vă la țărânul român, — spune d. Hallunga. — El este cel mai naționalist element al statului nostru și cu toate acestea el nu face paradă de naționalism. N'a fost înscris în nici o ligă naționalistă în timpul neutralității și cu toate acestea n'a traficant nevoile țării prin intermediul și banii nici unei legății... El practică naționalismul îmbrăcându-se în portul strămoșesc, dar nu serie broșuri pentru promovarea costumului național, ca atâția, care nu-l poartă... El vorbește cât se poate de frumos, mai colorat limba românească... El practică limba, obiceiurile, religia, portul, înfășșit tot ce e românesc, trăește prin el și cu toate acestea, dacă te vei duce la țară, vei vedea, că el e preocupat cu totul alte probleme, decât acelea pe care le are ancorate în instinctul său național. Vom vedea că toate aceste probleme de care el este adânc preocupat și îngrijorat sunt de ordin social. Din punct de vedere național, datorită împrejurărilor, sacrificiilor și calităților poporului român, avem un cadru de dezvoltare, în care nu putem avea nici o stânjenire decât din cauza greșelilor și lipsei noastre de înțelegere superioară. Însă acest cadru trebuie umplut cu imaginea unei activități sociale, prin care să ne impunem lumii întregi. Deslegând energiile primitive ale țăranimii și făcând acte îndrăznețe de zidire socială, vom consolida mai mult situația decât dacă vom pleda oricât de iscusit cauza noastră”. — D. Mihai Uță, în „Viața Capitalei” relevă ritmul și intensitatea patologică a „trăirii” lumii „selecție” a Capitalei noastre. „Viața” — serie d. M. Uță, — a luat aici un ritm patologic — are consecințe grave în morala publică, deoarece felul de viață are o mare putere de molipsire. Psihoza lumii bune s'a revărsat în toate straturile sociale. Populația de jos o dornică să trăiască după modelul lumii bune, în simplitatea ei crede, că se ridică prin viață. Viațile celor de sus devin îngrozitoare când sunt însușite de cei de jos. Când aceștia intră în vârtejul vieții vițioase își distrug nervii, își surpă situații, exocrochează fură, asasinează sau se sinucid. Sunt victimele „noui morale” a Capitalei”.

Cooperația, an. IV, No. 2. Red. Matei Năstăsescu. Relevăm articolele d. Ion Clopoțel: Lipsa ocupațiilor de iarnă la țară și ing. Petru Morcovescu. Cooperația în agricultură. Desprindem din articolul d-lui Ion Clopoțel următoarele rânduri: „Pentru țărâniea să aibă o viață mai omenească, e necesar să se intensifice acele preocupări, cari să înmulțească izvoarele de venituri și de rezistență pentru iarnă: este vorba de grădinarit, cultura legumelor, pomicultura, apicultura. Iar pentru ca produsele țărănești să nu se piardă nefolosite, trebuie să se aplice și la noi acea politică de stat, care să garanteze un nivel al prețurilor, care să însemne un mic câștig peste investițiuni și muncă, deci o rentabilitate oricât de modestă“. Aceste soluții ale dlui Clopoțel ar putea oarecum înlătura șomajul hibernal al țărâniei. — D. Ing. P. Morcovescu în: „Cooperația în agricultură“ spune între altele: „Cooperația agricolă este aceia, care ar putea face să se schimbe fața satelor, să organizeze armonice producția agriculturilor, să le dea posibilitatea aprovizionării lor în condițiuni acceptabile și să-i permită a-și valorifica produsele cu prețuri remuneratorii. Asupra acestei cooperații trebuie îndreptată atenția tuturor, aci trebuie concentrate toate competențele.... Trebuie înfrânte toate obstacolele, ca să ajungem să coordonăm toate energiile vieții rurale, pentru a face ca plugarii să producă mai mult, mai bun și să folosească mai bine producțiunea“. Cooperativizarea vieții agricole e un punct important din programul part. nat. țăr.

Vâltoarea, săptămânal politic-social-economic, Cluj, seria III, an. I, Nr. 1—2—3—4—5—6. Este un viguros organ săptămânal de luptă sub direcția d-lui Vladimir Nicoară. Spiritual fin și ironia tăioasă a d-lui Nicoară sunt mobilizate în lupta cea mare contra obscurantismului, contra aceluși naționalism ieftin al consilierilor de administrație. În coloanele „Văltoării“ găsim multe din durerile țărâniei și muncitorimii expuse de reprezentanții lor autentici. Iată maturitatea politică a țărânului român. Spicuim din articolul „Glas din țărânie“, câteva rânduri ale țărânului Mihail H. din Mintiu Gherlei: „Noi vedem bine, că o parte din cărturarii noștri — poate cu gurile mai mari și mai lacome — au început să-și deslipească umerii de umerii noștri. Da, mai mult, se trudesc din toate puherele lor puțeri să ne pună sub talpa cizmelor dictaturiale, să ne sdrobească cum ar sdrobi un șerpe, să ne răpească libertatea atât de scumpă nouă și cu atâtea jertfe dobândită. Nu ne e destulă apăsarea de bologna pe umerii noștri a minunatei ocărnuiri de azi — .... numai dictatura înscăunată a cămășilor de orice culoare ne mai lipsește și am fi la rând cu toate.... Se simt oare bine domni, cari s'au despărțit de noi și vreau să conducă țara după pofta inimii lor și nu după voința noastră.... crezându-ne pe noi boi de jug și cai de ham?? Noi, țărânii, poate că suntem proști — cum își închipue acei domni, — dar suntem mulți, suntem cinstiți și pentru aceasta ținem la cinstea și libertatea noastră“. Am dori ca aceste rânduri să le citească și amatorii colorați ai dictaturii și să mediteze. Redacția *Vâltoarei* este la Cluj, Piața Cuza Vodă 16. Abonamentul 150 lei pe an.

Urăm noului confrate un sincer înainte pe linia democrației și a adevăratului naționalism.

Frontul Țărănesc, an. I, Nr. 1. Bârlad, organul tineretului nat. țărănist din Tutova. Semnează articole interesante dd. Sterian Dumbravă, Gh. Alexandrescu, Al. Jugănar.

Serisul d-lui Sterian Dumbravă de altfel este cunoscut din cartea d-sale despre „Statul Țărănesc“, așa încât prezența sa în fruntea tinerilor dela „Frontul Țărănesc“ este o chezușie sigură și de linia gazetei și de nivelul ei.

I. G.

Interesanta revistă a D-lui P. Bortș a ajuns în al cincilea an de existență. Acest merit revine întru totul harnicului director a revistei, Dl Petre Bortș, care a știut — cu toate greutățile și sacrificiile — să dea Clujului, o revistă ilustrată din cele mai interesante. E greu azi, dacă nu ești exponentul unor interese, să te menții cu o publicație ca cea a „Gazetei Ilustrate“. Dl Bortș a făcut acest lucru numai datorită faptului, că a publicat și organizat un material care a fost totdeauna bine apreciat de cetitori.

În ultimul număr colaborează Dl Ion Gherghel, cu un interesant și documentat articol, despre: Opera Română din Cluj, în decursul celor 16 stagii (1919—1935). E de remarcat faptul, că orăta eolutiv, care a fost nu numai activitatea artistică, dar și greutățile ce ea trebuit să le întâmpine pentru a ajunge la reprezentarea celor mai autentice creații artistice. Mai colaborează D-nii: Corneliu Albu, despre moartea regelui Angliei; Ștefan Bezdechi: Considerațiuni generale asupra școlilor superioare populare din Danemarca; Augustin Tataru: George Pop de Băsești, etc. Acest număr are cronică și recenzii foarte interesante.

„Exportul Animalelor“. Anul V, Dec. 1935.

Cel mai mare serviciu, cel poate face unei branșe de comerț este o publicație de specialitate, nu numai bine scrisă, dar și foarte bine informată. În privința aceasta „Uniunea Sindicatelor pentru organizarea exportului de animale și carne proaspătă“, se poate felicita, că are o publicație de acest gen. Toate problemele ce interesează piața internă în funcție de cea internațională și mai ales de cea dunăreană și balcanică, sunt abordate în paginile acestei reviste. Comercianții interni se pot — în orice moment — documenta despre piața Austriei, Cehoslovaciei, Greciei, etc., și prin aceasta nu riscă de dragul necunoscutului, decât afaceri, cari sunt aproape sigure. Această revistă mai face foarte mari servicii celor interesați, mai ales în ultimul timp, decând cu contingențele și restricțiile valutate. În acest număr scriu: Dr. I. Radulovici: Organizarea comerțului interior; N. Măneșcu: Importul vitelor în Grecia; cronică; informații.

A. T.

Buletinul sanitar al municipiului Cluj. Sub îngrijirea d-lui Dr. P. Vlad, medicul-șef al municipiului Cluj, apare din anul trecut acest buletin, care rezumă lunar situațiunea sanitară a municipiului, furnizându-ne date interesante în legătură cu această importantă problemă a orașelor moderne.

În fiecare număr, în mici studii se expune aspectele unor probleme, cari interesează de aproape pe cetățenii acestui oraș, cum sunt: Starea igienică a piețelor din Cluj; Situația cimitirului; Oficiul de ocrotire, etc. Apoi, găsim date foarte interesante în legătură cu mișcarea populației, cauzele principale ale deceselor, activitatea agenților sanitari, a medicilor de circumscripție, a surorilor de caritate, despre igiena școlară, asistența socială, activitatea laboratorului regional de igienă, controlul industriilor, activitatea Salvării, a ambulatorului policlinic, etc.

Cetirea acestui buletin ne lămurește multe chestiuni în legătură cu viața orașului nostru. Păcat că apariția lui este prea întârziată față de perioada timpului pentru care ne furnizează date: așa, epe ex. am primit în Martie buletinul cu date pentru Sept. 1935. Ar fi necesar ca pentru toate ramurile de activitate ale municipiului să apară un buletin mare lunar; în felul acesta s'ar putea face constatări deosebit de folositoare pentru cetățeni, s'ar furniza oamenilor de știință material de cercetat și s'ar dezvolta știința urbanistică.

V. J.

**EXAMINAȚI CU ATENȚIUNE
PLANUL LOTERIEI DE STAT!**

**DUPĂ CARE SE VOR DISTRIBUI
JUCĂTORILOR ÎN PATRU LUNI**

284.634.560 Lei

ÎN 72.319 CÂȘTIGURI!!!

La clasa I Tragerea la 15 Martie 1936
11.098 câștiguri în valoare de

Lei 23,136.512

între cari 5 câștiguri de câte

LEI UN MILION

La clasa II Tragerea la 15 Aprilie 1936
11.098 câștiguri în valoare de

Lei 26,897.912

între cari 5 câștiguri de câte

LEI UN MILION

La clasa III Tragerea la 15 Mai 1936
11.036 câștiguri în valoare de

Lei 30,755.112

între cari 5 câștiguri de câte

LEI UN MILION

La clasa IV Tragerea la 15 Iunie 1936
39,025 câștiguri în valoare de

Lei 203,845.024

între cari 2 câștiguri de 6,000.000

2   de 2,000.000

16   de 1,000.000

Prețul lozurilor: $\frac{1}{4}$ Lei 200.—, $\frac{1}{2}$ Lei 400.—, $\frac{1}{1}$ Lei 800.—

Cu Lei 200 puteți juca în grup cu 20 numere!

**CUMPĂRAȚI-VĂ LOZURI CU ÎNCREDERE
ȘI NĂDEJDE!!!**

**NU TOATĂ LUMEA CÂȘTIGĂ DEODATĂ, DAR
ȘANSELE TUTUROR SUNT FOARTE MARI!!**

Cereți lozuri și prospecte la colecturi, subcolecturi și agenții!!!